

Christian Weise   Johann Ulrich Vollmar

Dissertationem De Spuriis In Ecclesia Et Re Litteraria Claris

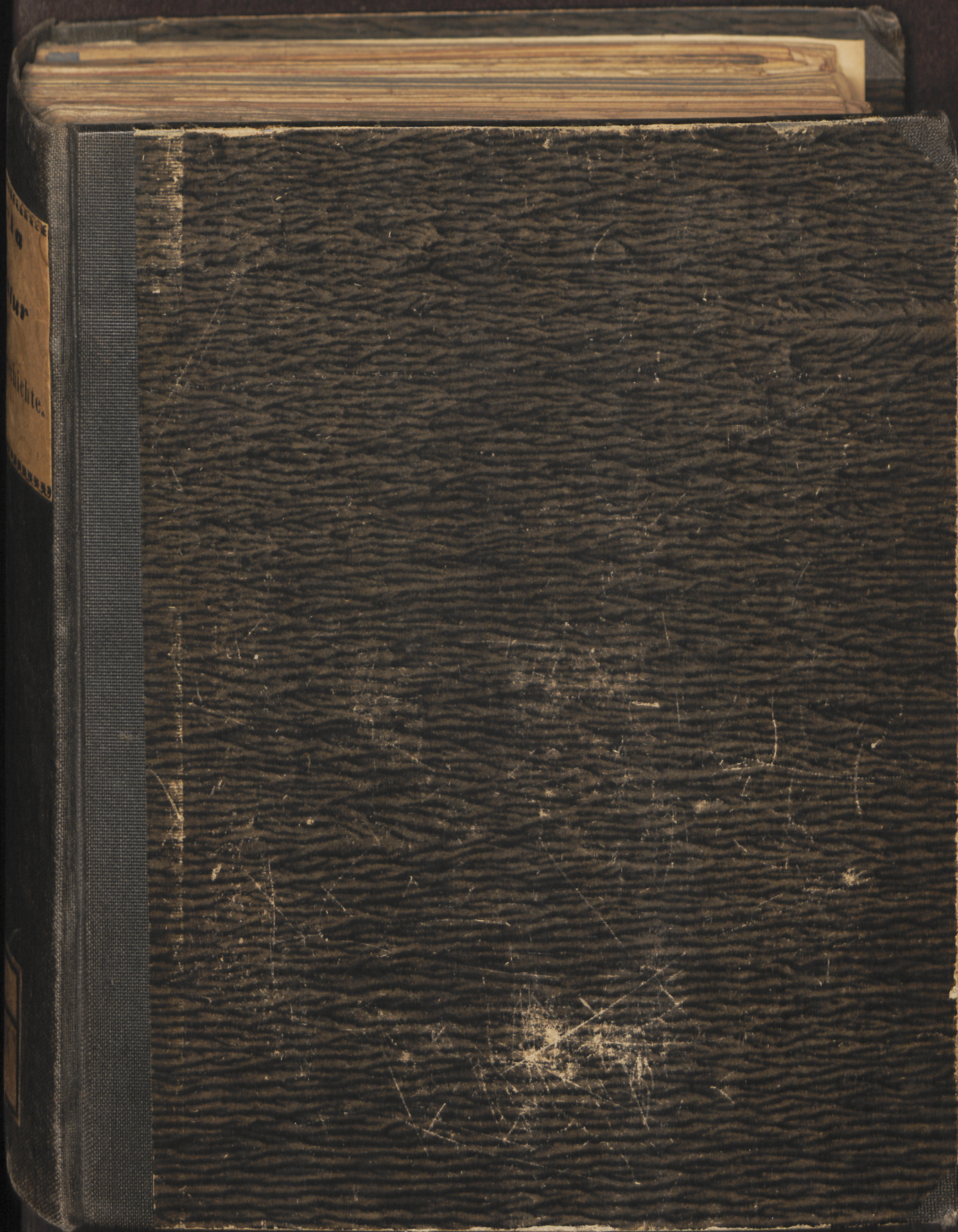
Vitembergae: Tzschiedrichius, 1748

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn833118307>

Druck   Freier Zugang

B6- 1053^{1-31.}

21.

DISSERTATIONEM
DE
SPVRIIS IN ECCLESIA
ET RELITTERARIA
CLARIS

Don
Gelehrten Huren = Kindern

PLACIDO ERVDITORVM EXAMINI
SISTVNT
PRAESES
M. CHRISTIANVS WEISIUS
CYGNEVS
SS. THEOL. CVLT. ET ALVMN. ELECT
ET

RESPONDENS
IOANNES VLRICVS VOLLMARVS
SERV. ANH. SS. THEOL. STVD

D. XXVIII APRILIS A. MDCXCIII

*****

VITENBERGAE

RECUSA IO. CHRISTOPH. TZSCHIEDRICHVS
MDCCLXVIII

22

24. 6

25

BAVDIVS *Centur. II, ep. II.*

Neque enim est nostrae spontis et optionis, ut legere
possimus ad fastum parentes: aequo animo non
solum habendi, sed et colendi sunt, quos Dei be-
nignitas nobis assignavit.

I. N. I.

PROOEMIUM.

Inter illas felicitatis partes, quae beatum in Politia hominem reddere possunt, uix ultimum locum *εὐχέλαιαν* occupare arbitramur. Quae enim nobilitas obscuris parentibus orto? quae claritas iustis natalibus destituito expectanda? Neque enim gloria tantum maiorum instructus esse teneretur, sed et loco honesto natus sit oportet, qui ad uerae nobilitatis splendorem in Republ. assurgere cupit. *) Num ergo ab omni prorsus nobilitatis genere illegitime nati excludendi ueniunt. Imo uero absit, ut hoc assertum ire audeamus. Quamuis enim conceptio basis et fundamentum generis uocari mereatur, ea tamen non obstat, quo minus **PRINCIPIUM** nobilitatis

A 2

*) Vossius instit. Orat. l. i. p. 36.

tatis euadere possit, iniustis etiam natalibus oriundus. Sed et hoc accedit, quod non omnem uirtutis obicem, nec omne impedimentum fortunæ natiuitas ponere queat; animus enim clarum reddit hominem, eique ex quacunque conditione supra fortunam assurgere licet. Qua re moti etiam alii, **) legitimis nulla ratione inferiores crediderunt spurios, et frustra mortales a nothis generandis abstinere putarunt; quos tamen non leuiter ab orbita discessisse cernimus. Neque enim hoc admisuri sumus, nullum in Politia legitimos inter et illegitimos obseruari debere discrimen, quin eo potius tendimus, ut non ab omni prorsus clari nominis beneficio, nothos praeclusos dicamus. Et hoc in integro Cap. II. Dissertat. nostrae demonstrationi dare induximus, dummodo prius ea, quae in genere de spuriiis notanda ueniunt, praemiserimus. Quod ut felici peragatur auspicio, Sanctum Deus Spiritum nobis adesse iubeat!

**) Stobaeus Serm. 196. p. 672.

CAPVT I DE SPVRIIS IN GENERE.

§. I

SPVRII etymon ab aliis in Graecia *a*) quaesitum, nos in Latino *b*) rectiusprehendi posse statuimus.

a) Quidam Spurii uocem ἀπὸ τοῦ σπέρου, seu ἀπὸ τοῦ σπείρειν deductum censent, uel quod nihil, si semen excipias, a Patre acceptum teneant huius generis liberi; uel quod feliciori ad prolem suscipiendam editi sint auspicio, atque ad liberos procreant-

creandos quam maxime idonei habeantur. Modestinus l. 23. uulgo de stat. hom. *παρὰ τὴν σποράν* siue a satione deriuat, cui Iustinianus etiam Institut. de nupt. §. si adu. calculum suum addere uiderur. Ast cum utraque uocis deductio artis adeo terminis non includatur, quo minus et ad legitimos simul quadrare possit, ideo multi pro *σποράν*, *σποράδην* legendum esse crediderunt, quasi sparsim collecti et ex collectio semine editi dicantur; haud secus ac alias illas Aegei maris insulas Sporades appellatas censet Cluuerus, quod per aequor quodammodo sparsae disseminataeque appareant. uid. Introd. eius in Vniu. Geogr. lib. 4. c. 10. p. 401. Olim nonnullos contumeliae causa Spurius fuisse uocatos, quidam credunt, eo quod Veteres Sabini muliebria pudenda Sporion dixerint, hanc tamen opinionem uelut absurdam exulare iubet Plutarchus, nosque potius *b)* in Latinum deductos ueram et genuinam uocis eiusdem originem edocet. Romanis enim in more positum fuisse tradit, ut praenomina sua primis tantummodo litteris exprimi curarint, non uno tamen omnes eodemque modo. Iam enim una tantum litera, ut T. Titum, iam duabus ut GN. Gneum, iam tribus, ut S. E. R. Seruium designabant. Pari ergo ratione characterem illum SP. non nisi praenominis cuiusdam uices ab initio gessisse ait; sed cum eo postmodum et *ἀπαρτορες*, h. e. uel ignoto parente geniti, uel parente orbat, disiunctis tantummodo litteris (S. P. sine patre) uterentur, atque adeo parum discriminis hanc inter et illam notam conspiceretur, errore quodam factum, ut Spurii sine Patre esse dicerentur. Vid. quaest. eius Rom. Tom. II. Op. p. 788. edit. Francof. Quae Plurarchi sententia uel eo nomine calculum nostrum meretur, quod Spurii nomine Veteres multos insignisse legamus, quos tamen legitimis natalibus ortos fuisse constat. Sic si Liuium in medium prodire iuberemus, suo de facili exemplo nostrae assertioni robur adderet, dum Spurius Laertius ac Titus Herminius ambos claros genere, clare et distincte nominat. lib. 2. alios ut taceamus.

§. II

Caeterum illos, qui alias Filii naturales *c*), illegitimi *d*), uarii *e*), incestuosi *f*), adulterini *g*), sacrilegi *h*), uocantur; Hebraeis uero *אֲדוּרֵי-וְנוֹתָם* *i*) Graecis Hybridae *l*), *νόθοι* *m*), *ἀπατορες* *n*) *σύνιοι* *o*), *μυτρώζονοι* *p*), *παθλέονοι*, *q*) Italis Bastardi *r*), Germanis Hurenkinder *s*), audiant: uno Spuriorum *t*), nomine hic a nobis comprehendendi uolumus.

c) Quid FILII NATURALES non immerito h. l. quaeritur, neque enim exigui momenti res est, quam difficilem prorsus Ius Civile reddidisse nouimus. Adoptiuus interdum contradistigui testis est Sueton. Tiber. c. 52. sed alia longe ratione Ius Civile processit; id enim tres comprimis hominum coniunctiones attendendo, *unam* censebat iustam, et ortos inde filios legitimos; *aliam* uero tanto odio prosequeretur, ut omnem eiusdem prolem illegitimam, filiorumque nomine indignam crederet, eo quod ex matrimonio contra legum praescripta inito preuenerat; *aliam* denique nec iubendo approbabat, nec prohibendo damnabat, indeque Naturales filii prodibant. Et huius posterioris generis erat concubinatus, uti ICI loquuntur, *ubi uir coelebs cum concubina quadam seu foemina a coniugio libera hoc affectu et proposito uiuit, non ut uoluptuetur, sed ut liberos ex ea suscipiat, quam hac de causa sine nuptiis uxoris loco domi retinet, custodit, alit, cum qua nec stuprum nec incestum facere potest.* Ex hoc uero nati liberi Naturales Iure civili dicuntur, quasi dicas secundum Ius Naturae procreatos, nullo legum auxilio adiutos, nec munitos, et hos Patres iustorum filiorum loco quondam habuisse, idem uero hodie adhuc uniuersam Asiam et Africam, et pro maiori parte Hispaniam atque Italiam obseruare testatur Pontus Heuterus tract. de libera homin. natuit. c. 6. p. 24. edit. in 8. quae Gabrielis Palaeori Tract. de nothiis spuriisque filiis iuncta Hag. Com. an. 1655. prodit, a no-

a nobis posthac s. binde citanda. At cum haec Iur. Ciu. sanctio gentilem sapiat originem, nil mirum, usum eiusdem *ἐπὶ τὸ πολὺ* cessare coepisse, cum Christo nomina darent Imperatores. Vti enim a sanctissimis Divini Numinis praeceptis omne id, quod olim concubinarum nomine ueniebat, moechiae et fornicationis accusari, et uicissim castum matrimonii statum omnibus serio demandari uidebant; ita iusto prorsus et laudabili omnino more spurios pronuntiabant omnes, quos ex iniustis nuptiis produisse sciebant. Unde patet, naturales et hodie uocari liberos, qui secundum corruptum, et nec dum a diuinis matrimonii legibus in ordinem redactum naturae cursum procreantur. Prout etiam ex numero illegitimorum liberorum naturales esse fatetur Erasmus Vogebein Comm. in lib. IV. Decretal. tit. 17. p. 559. d) ILLEGITIMI dicuntur, quorum ortus Legis praeceptis non respondet. Et horum duo quondam apud Romanos erant genera: *Quidam* patrem aut matrem alienigenas, seu non ciues Romanos agnoscebant, quodque nullum Romanos inter et non Romanos ius erat coniugii, (ne forte Barbarorum moribus Romana inquinaretur proles) illegitimi ab illis salutabantur. Atque hoc etiam in causa erat, cur eoique adeo tot ciuitates, quin et omnes subiecti Romanis populi illud ciuitatis Romanae ius effugitauerint, quod rata ipsis ac legitima cum Romanis essent connubia. Ea quoque re Antonius Imperator motus constituisse dicitur, ut quicumque Romano subessent imperio, ius ciuitatis Romanae commune haberent. Vnde breui tempore factum, ut coniugiorum iura e summis angustiis per totum ferme orbem fuerint dispersa. *Alii* e Romanis quidem ciuibus, sed contra statuta legum, h. e. e damnato legibus congressu, progenerati, in duodecim quasi species a Doctoribus diuidebantur, prout haec omnia in compendium a nobis redacta prolixius exponit. Heuerus l. c. c. 7. p. 27. seqq. et Palaeotus de nothis c. 16. p. 75. e) VARIORVM nomen Veteribus ignotum, Heliogabali demum tempore natum uidetur. Is enim e meretrice natus *Varinus*, quasi e uario semine susceptus dicebatur, teste Lampri-

dio

dio in Vit. eius c. 2. Eadem deinde uox cuius ex diuerso
 semine aut hominum colluie genitae, sparsimque conceptae
 soboli imponebantur. Quem generandi modum *Fornicatio-*
nem dixere Vulgatus Interpres et Scriptores Ecclesiastici, forte
 quod foeminis non nisi in fornicibus corpore palam quaestum
 facere, Romae permissum erat. *f*) **INCESTVOSI** ex affi-
 nibus aut sanguine coniunctis nati dicuntur, quos alio nomi-
 ne *Nefarios*, h. e. contra ius natos dicere solemus. Quamquam
 Accursius teste Heutero l. c. cap. 7. p. 30. *Nefarios* inter et *In-*
cestuosos id discriminis ponat, ut illos ex ascendente aut de-
 scendente linea; hos uero e laterali susceptos esse persuadere
 conetur; Palatius uero in Monarch. Occident. part. 1. *nefarios*
 quidem e consanguineis aut affinibus contra leges credit na-
 tos; sed *incestuosos* ipsi sunt, qui ex personis inter se pacto iun-
 ctis, aut ante tempus, uel non iusto tempore nascuntur; eo,
 quod hi sine pudoris cingulo et forma coniugali progignan-
 tur. Olim enim recens nuptae Zona pudoris, quae cingulum
 Latinis audiebat, praecingebantur, ea uero Graecis Cestos ap-
 pellabatur, et discindere nemini, nisi sponso, licebat. Vnde
 proverbialis orta locutio, qua *Zonam soluere* idem est, quod
 sponsam cognoscere. *g*) **ADULTERINI** dicuntur, qui susce-
 pti sunt ex adulterino concubitu maris e foeminae, quorum
 uel alteruter, uel uterque coniugio uiuit. *h*) Spurius **SACRI-**
LEGOS apud Pontificios tantum reperisse licebit, quorum
 pater aut mater tempore conceptionis aut ortus, sacro, uti lo-
 qui amant, castitatis, paupertatis, atque obedientiae uoto erant
 initiati, aut alia ratione sacris addicti. Hos enim, uti sacri-
 legii, adulterii, incestus, et quod non? crimen incurrisse crede-
 bant, ita nil mirum, si sacrilegos, adulterinos, incestuososque
 spurios passi eorum liberos uocauerint. *i*) ממוזר extraneum,
 spurium, ex scorto natum significat. Kimchi a מזר deducit, et
 utrumque מ formatiuum facit, ut adeo spurius dicatur, quasi
 extraneus, et a legitima familia alienus. Apud Talmudicos
 ממוזר dicitur, quasi מזר ממוזר malecula aliena, ortus et sangui-
 nis

nis alieni nota. Leigh. Crit. S. Part. I. p. 124. uel enim ex aliena uxore suscipitur, uel ab ipsa matre tamquam alienus filius supponitur. Alii a מִזְרֵי, quod est dispergere, confundere, permiscere aut coniungere diuersa, deriuant, quod qui ex illegitimo concubitu natus sit, uideatur ex confusione et permissione adulterina feminum procreatus. Pineda de reb. Salom. I. I. c. 5. p. 29. Legitur autem uox haec binis in S. Codice uicibus, puta Deut. 23, 2. et Zach. 9, 8. in quorum locorum primo Vulgatum eandem retinuisse, LXX. uero ἐν πέτρῃς, Lyram natalium defectum patientes, Hebraeos apud Fagium et Munsterum ex coitu legibus Dei damnato, quin et ex parentibus mortem promeritis reddidisse notamus cum Claud. Espencaeo I. 3. digressi c. 1. cit. a Dannh. Th. Consc. T. I. Part. II. Dial. 3. sect. 4. qu. 3. p. 988. R. Moses referente Iac. Cappello, in Obseruat. ad selecta Peniateuchi loca, quas fratris eius Ludou. Cappelli Criticis in Ver. Test. notis iunctas, in lucem emisit Iacobus Ludou. Fil. Cappellus, Amstel. A. 1689. p. 639. *triplicis Mamzeris* mentionem facit: ex prohibito coniugio nati, deinde uulgo quaesiti, aut ex uenere promiscua incerto patre orti, quem tandem excipit ex ea natus, quae conuolauit ad secundas nuptias, uiuente adhuc priori marito, quem tamen mortuum credebat; ubi denique cit. R. Moses *de priori* Legem intelligendam esse concludit. Nobis a propria et naturali uocis significatione praeter necessitatem non recedentibus, cuiuscunque generis spurii ex prohibito quocunque coniugio editi, uoce מְזֵרִים denotari uidentur. Hos enim in congregationem Iehouae uenire prohibuit Dominus, h. e. publicae administrationis in Ecclesia participes esse noluit. Vid. omnino Francisc. Iunii Op. Theol. Tom. I. p. 597. In posteriore uero Zachariae loco uerbum hoc per contumeliam ad Philistaeos transferri cum Ludou. Cappello in h. l. credimus; Ita enim sponte et absque ulla ἑστραίου hic enascitur sensus: Non amplius habitabuntur a probis, ingenuis et honestis ciuibus urbes uestrae, sed uel manebunt

B

nebunt

nebunt desertae et incultrae, uel non nisi a uilibus, et infamibus, hominibus, aut flagitiosis ganeonibus quales ut plurimum sparii esse solent. Vt adeo miserandus et deplorandus urbium illarum antea celeberrimarum per Alex. M. capta Tyro, et postmodum per Machabaeorum in Palaestinam expeditionem status innuatur. *k*) יל-די-זכור Hof. I. Prophetam iussit sibi acquirere Dominus, non quos ipse fornicando generaret, hanc enim rem utpote turpissimam Dominum uix praecipisse credendum, sed quos ex fornicatione mulieris iam ante progenitos, uelut testes libidinis maternae Hoseas cum patre recipere, et receptos adoptare quasi teneretur, prout id obseruat B. Thilo Medull. Theol. V. T. p. 1207. *Vel* quos ipse Propheta ex muliere pactis dotalibus destituta gigneret. Duplicis enim generis in V. T. fuisse matrimonia constat; quaedam certis adhibitis ceremoniis, et pactorum dotalium interuentu; quaedam uero missis ceremoniis absque dotis scriptione et assignatione contrahebantur. Quae ergo uxores sine pactis dotalibus domum ductae, non tantum פל גשם concubinae, sed et זכור appellabantur, quamuis posteriorem appellationem non obscure in dubium uocare uideatur Leusdenius Philol. Hebr. Mixt. Diss. 26. p. 127. edit. sec. Atque hinc Do. Seb. Schmidt h. l. a partibus Wiggandi, Winckelmanni, aliorumque stans, in eam opinionem deuenit, ut quemadmodum per זכור אשה pellicem sine pactis dotalibus et sponsalibus ductam intellexerat, ita uicissim iuxta mores et stylam Hebraeorum *scortationum filios* exponeret de iis, quos ex indotato eiusmodi matrimonio Propheta iam sit producturus. Quae sententia suo certe pondere non destituitur, nisi forte *abstractum illud* remoram ipsi facere crediderimus, quod *in plurali pro concreto positum*, superlatiuum seu ut rectius dicamus, magnam uim, multitudinem et copiam rei, de qua sermo est, exprimere solet. Vid. Tarnou. Com. in Proph. min. p. 18. edit. nou. nec non Classium nostr. Gramm. S. Tr. I. can. 16. p. 416. Vt adeo זכור אשה scortum sit dia-

bola-

bolare, meretrix publica et infamis, prostibulum, quod omnium libidini sese exposuerat; hoc ipso enim non uno genere idolatriae populum sese polluisse debebat adumbrare; sed et זנוני- ילרי sint liberi ex illo prostibulo nati, atque adeo uere et proprie sic dicti (spurii. l) Succedunt Graeci Hebraeis, qui spurios semel HYBRIDAS uocare solent, idque a contumeliosa uerbi ὑβρις significacione, quod huius generis liberi aut conuictis proscindantur ab aliis, aut suis Parentibus contumeliae esse soleant. Veteres Hybridas dixisse animalia ex imparibus parentibus, ut ex apro et sue, fero uno, altero domestico concepta, patet ex Plin. H. N. l. 8. c. 52. Quae appellatio deinde et ad eos liberos transit, quos e foeminis tollere Lusitanos, et Mestizos, quasi mixtitiis dicas uocari, notat Pernegger, ad Suet. Aug. c. 19. p. 91. m) NOTHI uox semel omnia, in hominibus, bestiis, arboribus, herbis ac rebus omnibus a consuetu cursu et usitata regula recedentia, teste Heutero l. c. c. 7. p. 30. exprimit, quomodo Eusebio librorum νοθῶν nomine ueniebant Apochryphi, qui non prorsus adulterini, sed ambiguae tantum autoritatis erant, in S. Scripturae canonem propterea non recepti. Vid. caue hist. Litterar. S. E. p. 11. Deinde quemuis citra leges matrimonii natum designare solet; originem enim priuatiue particulae νο, et uoci θῆος, Suida iudice, debet, quasi re aliqua diuina priuatus dicitur Spurius, sed θῆος, idem est ac γνήσιος, indeque minus iustum, legitimum et genuinum hominis cuiusdam ortum designat. Spurium inter et nothum hoc a Palatio loc. infra cit. discriminis ponitur, ut ille de patre nobili, et matre ignobili, hic u. de matre nobili et patre ignobili, esse dicatur. Sed idem ferme nothi, quod spurii uoci contigisse, colligere licet ex Ger. Io. Vossii Inst. Or. l. 1. p. 67. ubi Nothum cognomen fuisse quondam, nec tamen ignominiosum testatur. n) ἀπάρογος et uulgo quaesiti hic in unum abire uidentur, utrique enim horum uel patrem nesciunt, aut ubi sciunt, eum tamen, quem habere ne-

fas, agnoscunt. Alia prorsus ratione Spiritus S. uoce hac in Sacris utitur, dum Christo pariter atque Melchisedecho applicat. Et ille quidem ἀπὸ τῶς ratione humanae, et ἀμύτω, ratione diuinæ naturæ audit; Hic uero ἀπὸ τῶς et ἀμύτω, quod nullibi parantum eius in scriptura mentio, salutatur. o) σκότιοι quasi tenebriones dicuntur, οἱ ἐξ λαθραίας μιξέως, iuxta Suidam, h. e. qui ex occulto et inhonesto concubitu prodierunt. p) μητρόξενοι ἐκ ξένης μητρός ex aliena, peregrina et non legitima matre nasci solent. q) παρθένοι οἱ ἐκ τῆς παρθένου δοκούσιν, ex ea sunt prognati, quæ secundum hominum opinionem uirgo credebatur. Atque hinc etiam Iustinum l. 4. c. 4. p. 72. ed. Arg. *Partheniarum* meminisse legimus, quos uti ob notam materni pudoris sic uocari fateatur, ita eosdem l. 20. c. 1. §. 15. per spurios exponit. r) Vnde uox *Bastardi* suam primo traxerit originem, non eadem Autorum mens est. Vid. de ea Menagium in orig. Ital. Besoldi Thesaur. Pract. Caroli du Fresne Glossar. Tom. 1. pag. 502. Nobis ad Italos, qui a *Basta* (sufficit) deriuant, eandem referre placuit quasi dicerent: *Sufficiat tam duriter, rigide et inhumanae cum innocentibus his agere libris, cum Bastardos eos uocamus.* Heut. c. 7. p. 12. quanquam rationem istam longius petitam fortasse non inique dixerō. *Bastardi* uero nomen apud Franco-Gallos non ignominiae, conuitii aut dedecoris, sed conditionis tantum fuisse uerbum honorem et qualitatem praedecessorum respiciens, idem Heuterus c. 16. p. 67. obseruat, idque uel exinde probari posse asserit, quod Norhi Burgundi e Philippo Bono nati, omittis Ducum, Comitum Baronumque titulis, *Bastardi* nomen in suis armorum scutis publice ac priuatim hoc modo scripserint; Antonius Philippus etc. Burgundiae *Ballardus*. Idem ferme de Guilielmo Anglorum Rege, qui in Epistola ad quendam Britanniae Comitem: Ergo Wilhelmus, cognomento *Bastardus*, scripsit, obseruat Carol. du Fresne l. c. s) *Hurenkinder* a Germ. *Hure* descendunt. Eine *Hure* aber hat den Namen von dem *Katei*.

Lateinischen hora; denn viel Heyden haben verzeihen die Un-
 zucht zwar gestattet, aber nur zu gewissen Stunden, damit die
 Arbeit nicht darnieder lege. Daher ist von dem Wort hora
 herkommen das teutsche, Hure wie sie denn auch im Lateini-
 schen ihren Namen von den Stunden hatte, da sie geheissen
 nonaria, quadrantaria, auch wohl eine horaria, verba sunt Schae-
 rei in Miscell. Hierarch. p. 168. Sed aliam adhuc eamque for-
 te ueritati magis accedentem rationem ex inferiori Saxonia pe-
 tere possumus, ubi verheuren, idem est ac vermietthen, ut adeo
 Hure dicatur, quae aliis accepto pretio corporis sui copiam fa-
 ciat. t) Vox *Spurii* nonnunquam ad ea omnia extenditur, quae
 falsa et minus iusta sunt, qua ratione spuria, Apostolorum, et
 Virorum Apostolic. nomine circumgesta olim scripta magno nu-
 mero recenset Caue hist. Litt. S. E. p. 5. 6. Deinde eodem no-
 mine omnes ex illegitimo quocunque congressu suscepti expri-
 muntur. Tandem uero eadem uox iis solum propria est, qui ex mu-
 lieribus omnium usus expositis uelut ex colluue hominum ge-
 niti fuere. Medicam eiusdem uocis significationem nostra libi
 uendicat paragraphus.

§. III

Minime uero eos iam in medium producturi sumus,
 quos uel furiosa Papicolarum rabies u), uel uanus quo-
 rundam σοχασμός w), aut stolidus Veterum conatus x)
 Spurios pronunciauit; ea enim falsitate pariter atque ab-
 surditate singula haec laborant, ut uel manibus palpari
 queant.

u) Verbis his ad illud archiepiscopi Colonienfis factum respicio;
 In Interim Augustano Lutheranis sacerdotibus, uxoribus tum
 instructis, a Caesare permissum erat, easdem uxores retinere

INTERIM, usque ad Concilii definitionem, sed contra, quam Caesar permiserat, fecit Archiepiscopus Colonienſis. Nam cum per Dioceſin ſuam Interim illud publicaret, matrimonia ſacerdotum iam contracta reſcidit, atque inceſta pronunciauit, liberosque ex iis ſuſceptos *Spurios* eſſe ieſſit. Quod indignum facinus Thuano annotare placuit l. 4. Hiſt. p. 350. edit. Pariſ. et qui allegat Dn. L. Rechenb. in diſſ. de Interim Auguſtano §. 18. w) Speſtat huc Mizaldus, qui Cent. 1. memorab. n. 18. infantes ex utero materno cum *naturali uel amine* prodeuntes, ſpurios agnoſcit. Quam ſententiam reſurat, qui citat M. Roth. Diſſ. de uelam. cap. uiril. c. 1. §. 4. Sic et quidam *Chiromantiarum* eo dementiae ueniſſe dicuntur, ut characterem ſpuriorum crederent, quorum digitus auricularis ad ſuperius annularis membrum non pertingeret, wann der kleine Finger nicht an das oberſte Glied des Gold-Fingers reichte. x) Veterum quibusdam magna cura erat legitimos ab illegitimis dignoſcendi liberos, inde, ubi dubia res uidebatur, uaria moliri coeperunt, quibus ueritatem ſe indagari poſſe credebant. Ita *Psylli* ſerpentum morſibus exponebant recens natos, ut quibus uita maneret integra, legitimos, qui uero extinguerentur, ſpurios fuiſſe cognoſcerent. Muret. l. 2. uar. leſt. c. 2. Plin. l. 7. H. N. c. 2. Antiquos *Celtas* ſuos in Rheni ſinum conieciſſe liberos, eaque ratione coniugum explorari pudicitiam, teſtis eſt Angelus Politianus l. 8. Epist. 6. p. 292. Qui enim polluta matris pudicitia, inquit ille, ſuſcepti fuere, a rapidis Rheni uorticibus ſuffocabantur; quos autem ſenſerit, legitima foetura editos eſſe, placido alueo leniter ſuſpenſos in trementes genetricis manus iterum ſubuehebat. Atque inde prouerbiū illud ſuam originem traxiſſe puto, quod ap. Michaelē Apoſtolium legitur: ὀρήνος ἐλέγχετὸν νόθον, h. e. Rhenus ſpurium arguit et oſtendit. Cent. XIV. 18. Idem ferme de *Germanis* tradit Bodinus l. V. de Republ. c. 1. p. 781. De *Germanis*, inquiens, *Iulianus Imperator*, is, qui *transfuga* uſur-

patur,

patur, scribit, spurios a legitimis in Germania dignosci, quod cum primum nati sunt, fluminibus superponuntur; ac spurios quidem mergi, legitimos uero aquis innatare ferunt. Iuliani locus est Epist. 16. ad Max. Philosophum p. 131. seq. edit. Petavii. confer. Tzeza in Chil. 4. u. 239. seqq. Quibus non possum, quin illum plebeiorum ritum, passim etiam apud nos obuium, adiciam. Illi namque admotis ad oculos manibus sciscitari se uelle dicunt, num legitimus sit Parentis filius, nec ne? Qui igitur rectis et irretortis oculis illam manuum motionem sustinere poterit, hunc genuinum; qui connueat oculis ac nuer, eum spurium, iocose licet, declarant. Et hic hominum mos ab Haliaeete (quaedam aquilae est species) petitus esse uidetur, qui rostro pullos implumes subinde percutiens, cogit aduersos solis radios intueri, et si intrepida minimeque connueanti pupilla ad solis radium suffigant iutuutem, ut foetus legitimi educantur; Sin uero oculorum acies offensa perstringatur, uelut adulterinos et degeneres e nido praecipitat. Vid. Palatii Aquilam inter Lilia l. 8. c. 5. p. 313.

§. IV

Facilis iam ad rem esset progressus, nisi eam retardarent quodammodo difficultates, quas uarii gentium mores in matrimoniis contrahendis recepti mouere uiderentur. Cum enim secundum patriae morem atque consuetudinem x) coniugia censeantur; Liberi itidem legitimi ac illegitimi haberi soleant, uix generalius spurios exprimere nouimus, quam ut eos esse asseramus, qui citra ordinem conjugalem a quauis gente receptum, sint prognati. Quod si uero ad Christianorum coetum deueniendum nobis foret, cui se uero Deus mandato ne extra coniugium exercitio daretur Venus, prohibuit, spurios Liberos esse diceremus,

ex

ex Parentibus diuinam matrimonii institutionem y) transgre-
dientibus prognatos.

x) Firmo igitur talo apud ipsos axioma nititur: *Qualis est coniugii, talis et prognatae inde sobolis conditio.* Vbi uero coniugium ex-
tae legum patrum genio respondeat, necesse est, illegitimo-
rum nomen falso imponi soboli, ex eodem prognatae: *Vnde*
tamen tanta morum diuersitas? quaeritur. Nimirum ipsa qui-
dem creatione eam Deus homini indiderat mentem, qua ad
nuptialem societatem pronus suae speciei propagationem sub-
inde meditabatur; praeter eam tamen suam quoque iussit ac-
cedere legem, a qua in contrahendis coniugiis ne transuersum
quidem unguem homines recedere uoluit. Interueniente post-
modum lapsu ea hominem incesit infirmitas, ut ne facultatem
quidem, pristinam matrimonii legem cognoscendi, relictam ha-
beret. Sed et hic benigne prorsus cum humano genere age-
bat Deus, et sicut euerfa per lapsum bona spiritalia ipsi red-
dere decreuerat, ita haec inter puram cum primis status homi-
num integri reuelationem reperiri uoluit, ad quem uelut ac-
curatam actionum normam homo lapsus formari indies ac re-
formari posset. Cum igitur multis, nescio, quibus furiis ad
Gentilismum raptis, ad diuinam reuelationem, quin et or-
thodoxam de statu integritatis doctrinam aditus esset praeclu-
sus, nil mirum, quod magis indies a Lege Naturae deficien-
do, eo tandem illam corruptum iuerint, ut Spiritus S. ipse ue-
ritatem Dei cum mendacio eos permutasse fateatur, Rom. I, 25.
prout graphice id assertum dedit Dn. D. Alberti Compend I. N.
part. I. p. 6. seqq. nec non p. 28. seq. Atque ex hoc incerto, ex
corrupto isto, minimeque sibi constanti principio, puta, ratione
hominis sibi relictæ, tanta morum iniquitas, tanta rituum di-
uersitas in gentibus enata. Scythae enim Agathyrsi et plu-
rimi, qui ad meridiem spectant, communes habuisse uxo-
res, legitimum indicabant matrimonium, quibus Anabaptistae
et

et *Adamitae* proxime, *Palatio* teste, accedunt. *Garamantae* uero eos tantum iustos credebant filios, qui patris maxime uultum referre uidebantur. *Arabes* si spectemus, unam omnibus consanguineis uxorem esse uolebant, et adulterinus erat ipsis, qui ex eadem origine non traxerat. Sed *Persae*, *Medi*, *Parthi* uxores sanguine iunctas ducentes, illegitimos reputabant liberos ex aliis susceptos; imo sororibus ac matribus ἀνεπιλήπτως quidam iungebantur, prout etiam *Cimon* fortissimus ille Atheniensium dux, more patrio usus, germanam uxorem sine dedecore in matrimonio habebat, ap. Nepot. in Vit. Cimon. c. 1. §. 2. *Tardari* hodiernum id obseruare dicuntur, ut, quot libuerit, uxores ducere liceat; displicentes facto diuortio dimittant, et alias sibi iungi curent; Susceptos tamen ex iis liberos eodem prorsus loco habent, unum alteri non praefidentes, nisi aetatis praerogativa, aut alia quadam causa compulsi. Vid. Palaeor. c. 3. p. 12. Heuter. c. 2 p. 6. c. 7. p. 27. Confer infra §. 9. not. mm. γ) Huius uero assertionis fundamentum ex prima matrimonii institutione peti, quisque de facili cognoscit; eam uero uiri nos, qui Christo nomen dedimus, *Diuinam*, h. e. Deo autore profectam nouimus, ita merito iustam credimus, quod ei respondet et iniustum, quod ab ea recedit. Duo autem cum primis hac Coniugii institutione Deum expressisse uidemus; quorum alterum coniugum affectum, alterum coniugii terminos respicit. Illum innuit Dominus, dum utrumque coniugum, non dilectione quidem, sustentatione, consilio, cura et reuerentia, sed cohabitatione et indiuiduo uitae consortio Parentes relinquere; et sibi inuicem ἀναταλύτω associatione, quin et arctissimo amoris uinculo, uelut firmissimo ac tenacissimo glutine compactos, adhaerere sibi inuicem iubet. (Inde enim Hebraeorum קדו per προσκολληθήσεται expresserunt LXX. re- tentum a Spiritu S. Matth. 19, 5.) Quia uero arctissimus hic coniugalitatis amoris nexus uix ad plures quam duos extendi sese patitur, (animus enim multitudine distrahitur, nullum pro fo-
C cio

cio habet Sallust, Iugurth.) hinc emphatice DEVS duos hos nouiter creatos homines **לבשר אחד** in una carne, h. e. una caro esse uoluit, ac proinde *Saluator*, et qui suum *equumvitas* donum ipsi debebat, Paulus, diuinam matrimonii institutionem repetendo, uocabulum *Duo* uirtute inibi contentum eruerunt, eoque duos coniuges pro uno quasi homine habendos esse docuerunt. *Vna enim Persona civilis* maritus et coniux euadunt, quae duobus quidem animis, sed coniunctissimis, duobus quidem corporibus adeo tamen connexis gaudeat, ut neutra pars proprii corporis potestatem retineat, nec nisi per mortem ab altera dissolui queat. Atque hinc iam colligo: *Coniugium secundum diuini praecepti ductum institutum*, duas requirere personas, easque α) *liberas* sedige und unuerheyrathete, β) *legitime coniunctas*. Quamuis uero hac et non alia ratione diuina uox matrimonium inire iubeat; sunt tamen, qui omni posthabito pudore in uerita ruunt, ac perruptis omnibus honestatis claustris turpissimae saepius Veneri litare non erubescunt. Et ex hac scaturigine *spuriorum origo*, quod ita ostendo: *Qui a duobus extra coniugium constitutis generatur*, *spurius* dici meretur; *Qui ex iuvene et coniuge*, aut *e uirgine et marito*; uel *ex marito et alterius coniuge nascitur*, *spurius* salutatur; *Qui a duobus praemissis quidem sponsalibus*, sed nec dum solennitate *Ecclesiastica peracta nascitur*, *spurius* is erit; *Qui apud Pontificios e sacerdotem aut alia Ecclesiastica persona oritur*, *spurius* pariter titulum gerit. Singularum propositionum rationes ex duobus illis coniugii legitimi requisitis sunt hauriendae, quorum unum hic semper deerit.

§. V

Licet hoc ipsum non contemnendo uitio laborare uideatur, quod liberi ex illicito coniugio prognati, turpissimo Spuriorum titulo notari, et ui huius ab omnibus
tum

tum Ecclesiae, tum Politiae officiis, quin et honestis opificiis et conuentibus z) excludi soleant. *Quid enim ad eos parentum poena, qui neque imitatione, neque consensu, aut communitia peccatis Parentum communicant?* aa) Dubium tamen hoc solui posse credimus, si praeter expressum Domini mandatum bb) τὰς ἐως καὶ εὐχημοσύνης rationem cc) id apud nos urgere dicamus.

- z) Hae conuentuum mentione ad illud Henrici Aucupis factum dignum inuendimus, denn als derselbe aus dem Hungarischen Kriege wieder kommen, und mit seinem Adel wohl zufrieden war, hat er denselben anzureißen, daß sie sich stets in Waffen üben, und ihre Pferde wohl zum reiten abrichten möchten, in der Stadt Magdeburg, im Jahr Christi 935. von ganz Deutschland zu erst öffentliche Turnierspiele angestellt, dadurch alles, was Edel war, mit Macht zur Tapfferkeit und einem erbaren Leben gezogen ward. Und damit sie in Übung der Waffen desto vollkommener würden, durfften sich hierbey nicht finden Bastarde, Edvv. Brovvns Reise c. 7. p. 298. aa) uid. Feurborn, Fascic. Disp. V. th. 23. seqq. p. m. 262. B. Carpzouii Hsag. ad Libb. Symb. p. 1009. Possent hic etiam dicta Patrum urgeri, maxime illud Hieronymi, quod allegat Ius Can. decret 65. Dist. his uerbis: *Domiaus noster Iesus Christus uoluit non solum de alienigenis, sed etiam de adulterinis commistionibus nasci, nobis magnam fiduciam praestans, ut qualicunque modo nascamur, dum tamen eius uestigia imitemur, ab ipsius corpore non separemur, cuius per fidem membra effecti sumus.* bb) Sed antequam solutionem dubii accedamus, non quaestionem hic esse dicamus de κοινωσίᾳ bonorum spiritualium, uti enim olim profelytis undecunque ad fidem religionem Iudaicam aditus prebebat, ita nequaquam spurios ab eadem hodie exclusos uolumus, quo tamen illud Hieronymi collinat. In quo igitur

cardo rei uertitur, hoc est: *An eadem prorsus loco legitimi pariter ac illegitimi liberi in Christiana nostra Republica semper habendi, et eadem utrisque officia citra discrimen conferendi sint?* idque est, quod negant Doctores, moti cumprimis expresso Domini Mandato Deut. 23, 2. Vbi Theologos disputare quidem fateamur, num de Ecclesiasticis, an uero Politicis muneribus explicandum? sed haec transeant, cum nos nil nisi morale quoddam, conatum omnibus principum redolens, inde eruturi simus. Respicit id *honestatem publicam* ab omnibus semper et ubique obseruandam. *Minister enim Ecclesiae* autoritate instructus sit, necesse est, ast quaenam illi autoritas expectanda, cuius generis *κρηπίς* fundamentum et basis tam male fuit posita? nec honorata autoritate commode in alios uiri poterit, quod macula haec uultum quasi rubore, et linguam uinculo constringere uideatur. Nil iam de contagii periculo dicam, quo scortatores uim quandam in semen transfundere dicuntur, quae etiam transeat in filios, unde deteriores caeteris euadere soleant. Accedit et hoc, quod Episcopus *ἀνεπίληπτος* requiratur, h. e. eam uitam agens, ut nullius uitii insinulari queat; sed et *ἀνέγκλητος*, qui non tantum nullius criminis accusari, uerum etiam cui nihil obiici possit; qui culpa pariter ac suspicione careat; in quem ne probabilis quidem ulla mali facti suspicio cadat. Dieter. Antiq. N. T. p. 105. Ast quomodo haec in spurium? Inde: *qui ad sutrinam non admittitur, qui ad suggestum?* prout neruose concludit Dannh. Theol. Consc. part. II. Dialect. 3. sect. 4. quaest. 3. p. 987. Conf. Franc. Iunii Op. Theol. p. 579. Idem *de Magistratu Politico* iudicium esto, uid. Gerh. H. de Mag. Pol. §. 196. cc) *τάξις* uero καὶ *ἐνχρημοσύνη* postulant, ut libidinibus uagis in Re- publ. ponatur obex. Atqui uel filiorum ignominia homines ab iisdem retrahuntur; liberi enim, Aristotele iudice, aliquid parentum sunt, his ergo afflictis per *σοργήν* naturalem magis afficiuntur parentes. Hinc uehementer Chrysostomus, dum uer-
ba

ba Rom. 13. u. 11. interpretatur, in scortatores inuehitur: *Quid seminas, inquit, quod non licet metere, aut si colligas, sit ignominiosum? infame enim erit et illi, qui nascetur, et tibi. Ille enim quoad uixerit, ignominiosus erit, et tibi cum uiuo, tum etiam mortuo extabit semper turpis nota libidinis.* Sed haec omnia de eo, quod *ordinarie* in Christiana nostra Republica peragi solet, dicta sunt. *Aliter* uero res comparata est cum spurio, quem Deus ipse sistit, aut sublimiora quaedam dona reddunt conspicuum, tum enim omne harum rerum iudicium Ecclesiae relinquendum est, quam *duo* spectare hic oportuit, et suam necessitatem, et eius, quem promouere uult, *excellentiam et probitatem*, prout accurate haec ostendit Petrus Martyr. Loc. Commun. Class. 2. c. XI. §. 16. p. 317.

§. VI

His ita praemissis ad certas quasdam classes Nothos reuocare licebit, ita quidem, ut quosdam spurios *specialiter* sic dictos, quosdam *adulterinos*; et utrosque uel *simpliciter* tales, uel incestuosos esse dicamus.

Fundamentum huius assertionis *ex statu diuerso*, quo quisque hominum uiuit, haustum faemur. Vbi enim a duobus matrimonii expertibus Venus illicita exercetur, liberis inde procreatis *speciali* quodam modo spuriorum nomen imponimus. Quod si uero idem scelus uel ab utroque uel alterutro coniugum committatur, *adulterinorum* nomine nobis ueniunt liberi inde producti. Et quia saepius contingere solet, ut sanguine etiam iuncti ad illicitae huius Veneris exercitium abripi se pariantur, hinc et *incestuosorum*, quod est e consanguineis natorum, mentionem fecisse placuit. Magnam ergo et inter ipsos spurios remanet discrimen: *Vti enim adulterium uicit fornicationem, et uincitur ab incestu; sic qui ex hoc nati, odiosiores et nequiores haberi solent, quam qui ex illo.*

C 3

§. VII

§. VII

Ab hac tamen regula iure meritoque exceptos volumus, quos olim Vet. Test. tempore ex *Polygamia dd)* pariter atque *sanguine iunctis ee)* prognatos nouimus. Aliam enim rerum faciem ibi fuisse, quam quidem hodie, ac proinde ortos inde liberos non promiscue spurriorum macula notandos esse, quisque de facili dabit.

dd) De POLYGAMIA ubi quaeratur, forte non immerito illud B. Dannhaueri uerbum reponere possemus: *Quaestio est et manet quaestio*, agnitum propterea a Gerhardo L. de Coni. §. 224. et aliis Nostratium quamplurimis. Nos, in quam abierimus sententiam ostensuri, ita argumentamur: *Quod praeceptum non est Iuris Naturae, sed potius iuris positiui, ab eo Deus obligationem suspendere poterit. Sed praeceptum coniugii, quo duo tantum in carne una esse iubentur, non est iuris Naturae, sed iuris potius diuini positiui. E. Deus obligationem ab eo suspendere POTERIT.* Minorem probat Dn.D. Alberti Compend. I. N. part. 2. c. 10. p. 178. 179. Iam pergimus: *A qua legis parte legislator ipse obligationem SVSPENDIT, eam tum homines transgredi nequeunt. Sed ab hac legis matrimonialis parte, qua Duo in carne una esse debebant, Deus in Vet. Test. obligationem suspendit. Ergo homines tum eam transgredi nesciebant. Consequenter: spurii dicendi non sunt ex Polygamia prognati. Vid. §. 4. Minorem probant Theologi, a silentio Dei, a sanctis Polygamorum appellationibus etc. uide B. Quenstedt part. 4. Syst. p. 461. a conf. Dn. D. Alberti l. c. ee)* Quod CONSANGVINEORVM nuptias attinet, sic argumentando procedimus: *Quicquid est Iuris Naturae secundarii, in eo Deus dispensare potest. Atqui Coniugia fratres inter et sorores contrahenda Iuris Naturae secundarii sunt. Ergo. Maior est Theologorum. Vid. In Thi-*

Thilonis Medull. Theol. Vet. Test. p. 231. Minorem uid. ap. Dn. D. Alberti Comp. I. N. part. 2. p. 176. Hinc ulterius ita progredimur: *Qui ab uno homine omnes procedere uoluit, is hoc ipso fratrum et sororum coniugia permittit. Atqui Deus. E. Maior a Theologis probatur: quia alia ratione ad finem illum generis humani multiplicationem et conseruationem perueniri non poterat. Vid. Thilon. l. c. Minor est ipsius Dei Act. 17. v. 26. Hinc concludo: Si Deus coniugia illa permittit, sequitur spurios non esse prognatos inde liberos.*

§. VIII

Quare etiam his missis ad spurios in §. 4. expressos, reditum et ad ea, quae digna forte notatu de iis ueniunt, accessum paramus. Eo uero delapsi amplissimum dicendi campum nobis apertum cernimus, quem tamen plenius ingredi nec praesentis instituti ratio, nec harum pagellarum angustia patitur. Sed ibimus, quo ire licebit? Commodè igitur illa ad triplex forum, puta, *Naturae, Morum et Politiae* reuocari posse uidentur, in quorum primo *Indoles spuriorum ff)* conspicitur; alterum uero *uirtutes gg)* pariter atque *bb)* uitia eorundem sistit; ultimum denique *ii)* felicitatem et *kk)* infelicitatem *ll)*; dignitatem, et *mm)* claritatem quin et *insignia nn)*, nothorum sibi uendicar.

ff) Belgis esse proverbium, quo Bastardi ad summum bonitatis fastigium, aut ad extrema malitiae culmina semper tendere dicantur, testis est Heuterus c. 17. p. 78. *Falsum* tamen hoc, si de omnibus, uerum, ubi de quibusdam intelligas. Indolem enim spuriorum consideraturis id obseruatu erit facillimum, quosdam omnino probos, improbos alios conspici; illos quidem egre.

egregia corporis forma, sed et animo simul instructos, qui in aduersis compareat erectus, in capiendis consiliis promptus, rebus exequendis paratus, generosus, perspicax, prouidus, in quo memoria tenax, diuinum prorsus iudicium refulgeat; *hos autem corpore quidem elegantes, mente tamen stupidos pariter atque stolidos.* Inde est, quod in aduersis abiecti, in capiendis consiliis uagi, rebus exequendis tardi, improvidi, furibundi, ingenii distorti, obtusioris denique iudicii appareant. Hanc igitur uariam, quin et diuersam spuriorum indolem ad *Naturae forum* reduxi, non, quasi morale prorsus eandem excluderet, sed quod Autorum plurimos, huius rei rationes inde hausisse uiderem. *Qui enim e furtiua, Heuter. l. c. ait, concipiuntur Venere, absolutae conceptionis foetus pro maxima parte conspiciuntur.* Nam pater iuxta ac mater audivissime in diu concupitos, aut primum oblatos ruentes amplexus, ob summum ardentissimumque coeundi desiderium, abundantissime seminae ciaculantur, spiritusque uitales et animales plenissime subministrant, adeo ut omnia foetus recentis membra euadant absolutissima, et ad recipientem animae essentiam, eiusque potentias viresque efficacissima. Quare si non infelix anima in tale corpus descenderit, reperiens instrumenta omnia ad intelligendum et agendum aptissima, admirabiles et nonnunquam diuinas proferunt exeruntque actiones. Conspirat ex parte cum Heutero Levinus Lemnius, sed et ex parte ab eodem recedit, uerba eius prolixa paululum B. L. in occultis naturae mirae. l. 4. c. 3. p. 362. euoluere poterit. Quod si peruersae indolis causas inuestigare cupias: *Alios, Heuterus iterum l. c. inquit, vires spirituum abundanter per corpus sparsorum quietos esse aut in mediocritate consistere non permittunt; erumpunt summa ui uasii affectus: COR calore feruens materiam suppeditat ad bonas malasque actiones. IECVR non minus corde flagrans hominem ad libidinem concitat, pruritum excitat. Renes adipe immergi ardentesque semen uniuerso corpori detractum, membris genitalibus suppeditant. CEREBRVM harum bul-*
lien-

lientium officinarum fumis et affectuum ex iis orientium multitudine obfessum non permittit, ut mens ac ratio domandis hisce bel-
luis officio suo fungantur, sed infelix anima ad impietatem impro-
bitatemque se conuertat. Aliam adhuc rationem IOH. BENED.
SINIBALDVS, Archiater et Prof. Romanus Geneanthrop.
1.8. tract. 1. c. 1. p. 678. inuenisse sibi uidetur. Spurios enim
prauis adeo moribus ut plurimum imbutos nasci, id causae
subesse credit, quod concipiantur a parentibus illicito concubitu,
quem timor culpa, ac propriae conscientiae morsus, mentisque an-
xietas, consequuntur. Vnde excitatus in semine ac sanguine tu-
multus, tumultuosam quoque, secundum eius opinionem, effin-
git progeniem. Sed quid de his omnibus sentiendum, for-
te non immerito quis quaerat? Paucis igitur: quaedam falsi-
tate aperta, quaedam probabilitate, neutra certitudine niti asseri-
mus. Certiora enim procul omni dubio ex morali disci-
plina haurienda forent. Plura qui deinde spuriorum deside-
rat, adeat haud grauatim Palatii Aquilam inter Lilia lib. 8.
c. 2. p. 298. seqq. gg) Nothorum Virtutes uti praecedens no-
ta quadam ex parte tetigit, ita item Palatii locus euolui pote-
rit, plura qui dabit. hh) De Vitiis nothorum prolixè egit
Richterius Axiom. Oecon. p. 108. Palatius lib. 8. c. 3. p. 301.
qui: Vnum, ait, loquatur pro cunctis: Nothi sunt, ergo immanes,
superstitiosi, turbulenti, tumidi, parricidae. Imperandi propterea
Maiestatì, legum iustitiae bellorum uirtuti, uitiorum tenebras na-
tura applicuit, ne iure suspicaretur orbis, eandem naturam sibi le-
gum latricem et hostem post sacrata connubia eorundem laesione
pollutam, moechantium illecebres approbasse concubitus. Sed nec
haec omnis erroris pura quiuis cognoscit. ii) Ad eum for-
tunae apicem monstris illis moralibus (quo nomine Riemero l.
mox cit. spurii ueniunt) saepius ascendere datum est, ut lon-
gissimis parasangis antecellant, quibus honesti fuere natales.
Iephtham ubi respicias, non aliud certo labandis patriae reme-
dium, quam ut ab unius nothi regeretur imperio. Vt taceam

D

Caro-

Carolus Martellum, illum Pipini ex pellice nothum, qui Vascos, Suevos, Bangarenfes, Danubii accolae, Alemannos devictos Gallico subiungavit Imperio. Et tali Principe opus erat, cum undique insurgentibus bellis quateretur Francia, Pal. l. c. p. 299. Aliud felicissimi Spurii exemplum suggerit Wiedemann in Historisch-Poetischen Gefangenschafften mens. August. p. 105. an. 90. Promisit et Riemerus sub finem Dissertationis de fortuna spuriorum historicum hac de re opus, quod tamen lucem haecenus aspexisse nescio. Vide etiam Franckenbergs Schaubühne p. 612. plura qui dabit. Prodiit quoque anno proximo 90. scheda quaedam in 4to, sub titulo: Das grose und sonderbah e Glück der Hurenkinder, gedruckt zu Eölln bey Peter Marteau, cuius scopus hic est: Spurii secunda quidem saepius utuntur fortuna, quae in fine tamen in aduersam abit. kk) Spurium nobilem Rodericum Calderonem, sed acerbam fortuna pressam sinit Harzdröffer im Schauspiels der jämmerlichen Mordthaten LV. pag. 186. ll) Non eadem spuriorum ubiuis dignitas. Quos enim nos agnosceamus spurios, Legitimi praefertuntur ab indis: Denn im Indischen Lande Mengibir bitten die verreisenden Männer einen Fremdling, daß er un-erdesen mit seinem Weibchen scherze, und wenn ihr das Weib ein Kind-erscherhet, wird es ein Sonnenkind genennet, welches vor andern zu grossen Ehren gelanget, ist es ein Mägdchen, so kömmt zu grossen Heyrathen, in der zweyten Reise c. 9. Francisci im Sittenspiegel p. 393. et qui citat Wiedemann l. c. mens. Ian. p. 17. Confer quae de Turcis Heuterus refert c. 10. p. 46. Pari cum legitimis passu ambulant apud Aegyptios, quos plures quidem olim duxisse uxores, servata utrinque discedendi et repudiandi libertate, neque tamen ullum liberorum discrimen admisisse, Diodor. Siculus testatur. Patrem enim generis, honoris, et dignitatis autorem Aegyptii credebant, matre non nisi carnem, τροφήν καὶ χόρην nutrimentum et coalescendi receptaculum infantibus praebente, quod neque in

in libris se legisse unquam, neque de Veteribus audiuisse fate-
tur Guevarra Horolog. Principum lib. 2. cap. 4. Apud Sue-
nos, Gothos, et Norwegos eadem ferme bona nothis cum legiti-
mis fuisse communia, autor est Palaius Aq. Int. lilia lib. 8. c. 5.
p. 309. Quid *Anglis* in more positum fuerit *Martiniere* in diese
Reise, p. 38. his uerbis expressum dedit: In Engelland ait ille,
soll durch ein allgemein Gesetz gebothen seyn, daß alle Kin-
der, welche in Zeit würcklicher Ehe von einer Frauen geboh-
ren werden, der Mann pro legitimis, als wären es seine ei-
gene, halten muß, sollte er auch in 10. Jahren sein Weib
nicht gesehen, oder commixtionem mit ihr gehabt, indessen
aber nur an einem Ort Engellands sich aufgehalten haben.
Proxime ad legitimorum beneficia ab Hispanorum et Itatorum
gente spurios admitti, indeque ad honores promotos ditari,
quin et iusto thoro natis saepius praeferrí solere, autor ite-
rum est Heuterus c. 6. p. 35. Sed an hoc ueritati per omnia
respondeat, non immerito in quaestionem uenit. Id quidem
largior, quaedam bona et munera publica spuris hodie etiam
in Italia locisque aliis conferri, v. g. *Notariorum, Cancellariae,*
Vicariatus, etc. an inde tamen illud Heuteri encomium pro-
manare possit, quaeritur. Certum enim *Venetos* adeo ex *no-*
bilium coetu exclusisse spurios, ut ne natalibus quidem resti-
tuti, eidem accenseri queant. Propterea certam quandam con-
stituerunt legem, binis uicibus A. 1418. et a. 1617. repetitam,
qua pleno Concilio cautum fuit, ne spurii ulla ratione ad Feu-
da et Fide commissa admitterentur. Quin et ex *Doctorum*
collegio a Veneris exulare iubentur spurii, quod renaciter Bo-
non. Academia, remissius Patavina obseruat, redarguta ideo
a Palatio l. c. lib. 8. c. 5. p. 307. qui spuriorum multos Laureas,
h. e. Doctorem insignibus ornatos ibidem se ostendisse fateatur.
Idem etiam de *Hispanis* esto iudicium, qui multis quidem ma-
gnisque saepius beneficiis spurios afficiunt; ubi tamen ad sum-
ma honorum culmina promoveri debeant, ipsis omnino de-

esse uidentur. Qua ratione fundamentalis quaedam Hispanorum lex Regiorum nothorum nullum ad successionem admitti patitur. Vid. *Frankenberg Schaubühne* p. 659. quin et nulli eorum, quos Rex ipse pro filiis suis naturalibus agnouit, Regis uita durante, Madritum ingredi licet. *Durius cum nothis egisse uidentur Athenienses*, libertatis nec non ciuitatis communionem, teste Plutarch. in Themistocle ipsis denegantes. Solon enim in iis, quas Atheniensibus tulit, legibus, seuerissime praeceperat, ut omnes scortationum uitandarum causa, coniugibus sint instructi, ea constituta poena, ut filius illegitimo thoro natus, mancipium esset ciuitatis publicum. Gueuarr. *Horol. Princ.* l. 2. c. 1. p. m. 218. *Durissime* omnium liberos extra matrimonium natos a Germanis aliisque excipi, bonis paternis priuari, priuatos denique fratrum sororumque ludibrio exponi, prolixè queritur Heuterus c. 5. p. 17. 18. maxime tamen, quod ad eam plerasque Germanorum ciuitates absurditatem peruenisse uiderit, ut spuris e tot proletariorum ac sellulariorum manuariis opificiis alia uix publicè exercere permitterent, praeter Barbitonforis ac Lanionis munera, quasi omnium aliorum uilissima. Vid. c. 15. p. 71. *mm*) *Claritatis* nomine famae celebritas hic nobis uenit, uel ex publicorum officiorum splendore, aut erectionis fulgore, uel alia quacunque causa refulsans. *nn*) *Character*, quo in *Gallia*, maxime in quibusdam *Germaniae* locis, nobiliorum spuriorum insignia a legitimis discernantur, est *adiectiua transversae lineae nota* ein *Querstrich*, a sinistro latere superius in dextrum inferius descendens. Alioquin si a dextro incipiat non est degeneris sanguinis argumentum, sed signum filii secundo aut tertio loco legitime nati, prout in Borboniorum insignibus id deprehendisse licet, quae et ipsa transversam ostendunt lineam, et tamen eorum origo ab illustri Regioque sanguine prodisse dicitur. *Palaeot. de noth.* c. 60. p. 308. *Anglis* bacillum sinistrum, extrema scuti non attingentem, et simbriam quandoque striatam, sed plerum-

rumque goboniatam, notas illegitimorum esse, observat ex Bif-
feo Dn. D. Spener Op. Herald. part. gen. c. 8. p. 359. ubi et
alias notandi spurios rationes exponit, quales nonnunquam sunt:
quadrans abiectus, cuspidis triangularis ex armis paternis abscissio.
Sed et Philipp. Burgundum, nothum, scutum paternum mani-
cis et pede mutilatis gestasse; Humbardum vero Sabaudum
cruci familiari quinque lunules crescentes coerulaeas inscripsit.
se observat.

§. IX

Ex his igitur *Claritatem* nobis elegisse placuit, quae
tamen cum non ad *Ecclesiam* tantum et *Politiam*, verum
etiam ad *Rem litterariam* respectum inuoluat, non nisi quos-
dam eorum in medium prodire iubeamus, qui uel *rebus*
Ecclesiasticis, uel *eruditionis gloria* tenebras natalium origini
affuderunt. Neque enim politica ob insignem exemplo-
rum copiam, et angustum harum pagellarum spatium,
tangi poterat a nobis, quare accuratiori aliorum labori
ea sit relicta.

C A P V T II

§. I

Sistet hoc exempla paulo ante a nobis promissa. Sed
S uicissim cursum nostrum retardare uidentur dubia, in
demonstratione spuriorum satis superque obuia. Vt adeo,
si uoto daretur locus, *genitiuas* ipsis optaremus *notas* oo)
quibus citra difficultatem agnoscere, et de quolibet dicere
possemus: *HIC EST*. Ast cum tale uotum ipsam hu-
manam sortem excedat, tutiorem uiam aliam seligendam
nobis duximus, qua non nos tantum, quos *illegitimi pa-*
entes,

rentes, sed et uana hominum opinio genuit, exhibituri, expositis autorum sententiis maturo cuiusuis iudicio rem totam relinquemus. Neque tamen omnia in Ecclesia et re litteraria exempla Lector Beneuolus a nobis hic expectare poterit; plurium enim ignorantiam profitemur, unde non nullos tantum recensuisse sufficiet.

oo) *Σημεῖα σύνθετα* quosdam hominum distinxisse ab aliis, testis est Marth. Theatr. Hist. p. 371. ubi ex Herodoto Charicleam Hydaspidem Regis Aethiopiae filiam, ex nota genitiua Maiorum in brachio, quae erat orbiculus niger, agnitam fuisse tradit. Idem de Augusto. refert Sueron. l. 2. c. 80. quod in eo dispersae per corpus genitiuae notae in modum et ordinem ac numerum stellarum *Vrsae Coelestis* comparuerint. Et de Iohanne Friderico Sax. Elector. constat, congenitam ipsi fuisse imaginem igneae seu flammæ de se spargentis *crucis*; forte non obscurum fari futuri omen.

SECTIO I

SPURIOS IN ECCLESIA CLAROS SISTENS.

§. II

Initium a *IYDAICA ECCLESIA* ducentes, primum conspectum nostrum subire uidemus *SALOMONEM*, qui licet passim sapientia sua, ipso Spiritu S. iudice, quosuis mortalium antecelluisse dicatur, uix tamen elabi potuit, quin ab hominibus longe se inferioribus spuriorum coetui accenseretur. Ita enim Hieronymus pp), *Salomonem amabilem uocatum, dicit, seu dilectum Domini propter Dominum, quia eum diligere dignatus est propter suam misericordiam gratuitam, cum alioquin eius misericordia et dilectio-*

ne

ne indignus existeret, quemque constabat *MAMZEREM* esse. Cui tamen sententiae tantum abest, ut nostrum adiciamus calculum, ut quam maximum potius secessum ab eadem paraturi simus. Praeter ea enim, quod adulterinus ille Davidis filius iusto Domini iudicio *qq*), sublatus dicatur, absoluta certe uxoris Davidis appellatio *rr*), et insignes Domini de Salomone promissiones *ss*) obstant, quo minus illegitimo concubitu eum susceptum credamus.

pp) Hieronymus in Tradit. Hebr. ad 2. Reg. Quamquam non immerito de opere hoc, an Hieronymi? dubitet Bellarminus de Script. Eccl. p. 84. ubi Hieronymus in lib. de Script. Eccl. extremo, mentionem quidem fecisse dicit traditionum seu quaestionum Hebraicarum in Genesin, traditionibus in lib. Regum et Paralip. silentio praetermissis. Suppositas has traditiones esse prolixè etiam ostendit *Sixtus Senensis* Biblioth. S. I. 4. Cuiuscunque vero liber ille sit, haec certe inde deducta sententia veritatis pondere destituitur. *qq*) Ita enim 2. Sam. 12, 15. percussisse dicitur Dominus paruulum; quem pepererat uxor Vriae Davidi, cuius facti rationem *Theodoretus* qu. 16. in 2. lib. Reg. animaduertens: *Vnius*, ait, *futurus erat argumentum sceleris et iniquitatis*. *Pii* ergo *Regis*, qui erat etiam *Propheta*, curam gerens *Dominus*, non fuit eum uiuere. *Pineda* de rebus Salomonis I. I. c. 5. p. 30. a. *rr*) Quod uero David legitimo matrimonio Bathsebam sibi iunxerit, absolutum Vxoris nomen, docente *Pineda*, euincit 2. Sam. 11, 26. Audiebat enim uxor Vriae obitum mariti, et dolore tangebatur. Transacto autem luctu David eam in domum suam deportari iubet, *וְהָיָה לְאִשְׁתּוֹ וְהָיָה לָהּ בֶן* et facta est ei uxor, *וְהָיָה לָהּ בֶן* peperit ei filium. Vbi notandum phrasin illam pariendi uiro, semper signum esse, quod filius sit genitus ab eo, qui iam partus tempore legitimus uir sit. Et hinc Salomon nullibi filius uxoris Vriae, bene tamen ἐν τῇς τοῦ Οὐελου Matth.

Matth. 1, 6. h. e. ex ea natus dicitur, quae olim Vriae fuerat; duplex namque hic later Ellipsis, quam uocabula *γυναίκα* et *γενομένης* implent. Vid. Bezam in h. l. ss) Maxime hic insignes illae *promissiones*, Domini de Salomone Dauidi factae, attendendae ueniunt, quibus certissimam regni successionem pollicebatur illi. Ad uero qui hae in Mamzerem, et ex adulterio natum cadere potuissent. Nec est, cur quis ideo appellationis huius defensionem suscipiat, quasi *Mamzeris* nomine is etiam uenire soleat, qui ex permissione seminum, i. e. altero parentum Hebraeo, altero ex Gentilibus profecto natus sit. Posito enim Bathsebam fuisse Moabitidem, cur quaeso Dauidi non idem imposuerunt nomen, qui tamen Ruth Moabitidis erat pronepos? et ubi Scriptura odioso hoc Mamzeris titulo, qui sic nati fuere, notare praecipit? Vid. Wilckii Diss. de vir. Salomonis curriculo, sub Praesid. B. Ioh. Meißneri Wittenb. A. 55. habit.

§. III

Alter ex Iudaeorum Ecclesia est *BAITHOSVS*, qui spurius a Buxtorffio ss) pariter atque Hottingero uu) salutatur. Is est, qui tamen conciliauit; cum enim *Saddock* atque *Bairbos* duo Antigoni Sochaei discipuli, eam aliquando de cultu DEI regulam ex Praeceptore suo accepissent, qua non mercedis gratia more seruorum, sed spontaneo potius spiritu Domino seruire iuberentur; tum illi sinistro prorsus modo regulam hanc interpretantes, corporum inde resurrectionem in dubium uocare non erubescabant. Quibus igitur successu temporis a partibus eorum stare placuit, *Sadducaeorum* iuxta ac *Bairbusaeorum* nomina prae se tulerunt. Quanquam prior (*Sadducaeorum*) appellatio longe magis usu ipsis uenerit,

rit, eo, quod illegitimis natalibus ortum fuisse Baithosum credebant. Tandem tamen in alia omnia par illud nobile abiit; prout hoc ostensum a Leusdenio *w)* et Hottin-gero cernimus.

tt) Buxtorff. Lex. Chald. Talm. Rabb. p. 303. *uu)* Hotting. Thes. Philol. l. i. c. i. sect. 5. p. 37. *w)* Leusden. Philol. Hebr. Mixt. Dissert. 19. p. 133.

§. IV

Ex Iudaica in *ECCLESIAM CHRISTIANAM*, sed et *CVRIAM* cum primis *ROMANAM* deducti, uenerandos prodire uidemus *PONTIFICES*; quorum primum locum occupat *DIONYSIUS I.* quem Heuterus et Palaeotus *xx)* spuris accensent; Ciacconius uero et Onuphrius *yy)* obscurae adeo originis fuisse testantur, ut nec Damaso eam inuenire licuerit. Sixto II. eodem anno successit, quo *Cyprianus* Carthag. Episc. nobili martyrii corona ornatus discessit, et hic erat a nativ. C. 261. Incidit in eius tempora *Pauli Samosatani* aetas, qui nescio, quibus furiarum telis agitat, reiecto SS. Trinit. mysterio, unum tantum Deum persona non nisi una constantem docuit. Srenue tamen fidem catholicam defensum iuit Dionys. Alexan- drin. sed et hic ipse, de quo nobis sermo, Dionysius Pontifex, qui non scriptis tantum aduersus eum decerta- uit, uerum Antiochenum quoque Concilium an. C. 266. conuocari curauit, ubi execranda Pauli haeresis unanimi Episcoporum consensu damnata fuit.

xx) Ad Heuterum dum prouocamus, non eam tractatus supra al- legati editionem, Palaeoto iunctam intelligimus, sed quae ope-
E ribus

ribus eius historicis Louanii A. C. 1652. excusis, est annexa.
In huius enim sine prolixus Spuriorum catalogus conspicitur
qui uero in illa Hageni est omissus; cum tamen Heuterus
sub finem cap. 16. et 18. ad eundem Lectorem remittat. *Pa-*
laeoti autem mentione facta, Appendicem tractatui de nothis
subiectum respicimus. yy) *Ciacconius* in *Vitiis Pontif. et Car-*
dinal. Tom. 1. p. 177 edit. Rom. 1677. *Onuphrius* in *uit. Dio-*
nyfii I. Conf. Palatii Monarch. Ecclesiast. Tom. 1. p. 105. *Vene-*
tiis A. 1688. excus.

§. V

Succedit *IOHANNES IX.* qui spurii nomen o-
mnium consensu meretur, ac proinde ne Palatius quidem
elogium eius his exprimere uerbis erubescit: *Notum,*
Viator tibi notum facio, qui ex Sergio Rom. Pontifice genitus,
et ex Marozia, quae sui libidinis flamma tantum praeualuit,
ut sanctos ipsos pudore expoliasset, si ad eos ascendere, uel ad
eam ipsi descendere potuissent. 22) Coniugem Marozia tum
fratrem suum Widonem Thusciae Marchionem agno-
scebat, cuius potentia A. C. 930. Iohannes in sedem Rom.
intrusus. Qua tamen felicitate ipsi non diu adeo uti
fruique licuit, Albericus enim Maroziae filius *Constan-*
tini VIII. Graeci Imperatoris gratiam sibi conciliaturus,
matrem iuxta ac fratrem carceri includi curauit, ubi et
Iohannes A. C. 936. periit.

22) *Palat. Monarch. Eccl. Tom. II. p. 104. Conf. Ciaccon. l. c.*
Tom. 1. p. 703. et quem cit. Luthprandi Ticinensis rer. per Eu-
rop. gest. l. 2. c. 13.

§. VI

Tendimus ad *SYLVESTRUM III.* Laurentii Ar-
chi presbyteri filium spuriorum censui a Stephano Sze-
gedi.

gedino, *aaa*) Pseudo Pontificum uero indici a Ciacconio insertum, qui eum largitionibus, furis instar, et latronis ascensum ad sedem Petri sibi parasse testatur; Factum hoc seculo XI. circa an. 36. *Eo enim tum pontificatus deuenerat bbb*), ut qui plus largitione et ambitione, non dico, sanctitate uitae et doctrinae ualeret, is tantum dignitatis gradum, bonis oppressis, obtineret solus. Quem morem utinam aliquando non retinuissent nostra tempora. Sed hoc parum est, peiora, ni Deus auertat, uisuri aliquando sumus.

aaa) In Speculo Rom. Pont. p. 110. *bbb*) Verba sunt Platinae in Vita Sylu. III.

§. VII

Excipit Syluestrum *BENEDICTVS VIII ccc*), qui Gregorii Episcopi ex scorto filius apud eundem Szegedinum audit. Initio anno C. 1012. Pontificatu Saracenos bello superatos tota fere Italia expulit, et aureum orbem primus inuenit, quo Caesares tanquam certo Maiestatis insigni uti consueuerunt. Ticini Concilium pro Clericorum continentia celebrauit, ubi et ipse sancte, docte et religiose perorasse dicitur. Obiit anno C. 1024.

ccc) De hoc Ciacconius T. I. p. 767. et Palatius Tom. II, p. 216. consulantur.

§. VIII

Progredimur ad *Hadrianum IV.* cuius illegitimos ex Roberto Monacho natales Szegedinus idem exhibet, quem tamem prolixè defensum iuit Ciacconius *ddd*), eumque a

E 2

Patre

Patre ex legitimo ante religionis ingressum contracto matrimonio progeneratum dixit. Inuitus an. C. 1154. post Anastasii IV. mortem ad Pontificatum euectus dicitur, quem mortis interuentu anno 1159. reliquit.

ddd) Cir. con. T. I. p. 767. Palat. T. II. p. 567. qua occasione hoc de Pontificis obseruasse liceat, quod, ubi Papam aut Cardinalem ex illegitimis Clerici cuiusdam nuptiis prodixisse audiant, firmissimum defensionis portum inuenisse sibi uideantur, dum ipsi uel consanguinei nomen imponunt, uel eum ex parte ante Religionis ingressum, procreatum asserunt.

§. IX

Sequitur hunc *MARTINVS II.* Palumbi Necromantici Sacerdotis filius, non nobilis quidem secundum carnem, moribus tamen generosus, ut et rerum gerendarum experientia instructus. eee) Quare per calumniam Centuriatores obieciſſe ei credit Palatius, ac si Vſinorum imagines aboleri iuſſerit in Palatio, ne meretrix Palatina formas eorum induendo, monſtroſos foetus pareret. Cathedram Petri an. C. 1281. poſt Nicolai III. obitum aſcendiſſe traditur, quo tempore fff) *Caroli Regis Siciliae milites*, Galli natione omnes, propter inſignem libidinem et rapinas ita exoſi fuerunt *Siculis*, ut hi omni ſtudio iugum illud excutere cogitarent. Cui rei ſtrenuam cumprimis operam *Iohannes a Prochyta* nauaræ, et ea conſilia agitare coepit, quæ Gallorum ſecum ferrent *πανολεθρίαν*. Eo tandem res etiam deducta, ut A. C. 1282. tertio Paſchatis die, dato ad ueſpertinaſ preces ſigno, conſeſſim omnes, qui armis ferendis pares eſſent, con-

concurrerent, eoque die ad internecionem usque Gallos prosternerent, uenia ne grauidis quidem mulieribus data. Triennio post an. 1285. *Martinus* moritur, eodem anno, quo *Philippus Francorum*, *Carolus Siciliae*, et *Petrus Aragonum Rex* diem suum obierunt.

eee) Obseruat hoc ex Antonio Palatius T. III. p. 91. fff) Prolixè hanc historiam prosequitur Palatius l. c. concisus paulo Ioach. Camerar. Hor. Succis. part. I. c. 83. conf. Ciaccon. T. II. p. 231.

§. X

Pedem ad *Innocentium VIII.* promouemus, qui spurii titulo abs Heutero insignitur, a quo tamen abit Onuphrius, dum eum Genuae anno 1432. ex uerustissima et opibus ac nobilitate clarissima *Tomacellorum* gente prognatum asserit, quae postquam Genuam ex Graecia migrauerat, *Cybo* Graeca uoce ex gentilitii clypei insignibus appellabatur. Est enim in eo rutilo colore decorato, transuersa fascia, quadratis coeruleo atque albo colore distinctis, confecta, quae Graecae *χίβοι* uocantur. Et haec nobilis illa Cyborum familia, quae et Innocentio originem dedisse dicitur. De filiis huius Innocentii non adeo uanus rumor prodiisse uidetur, ac si legitimo minus thoro a Patre fuerint geniti; ggg) quamuis enim Ciacconius ipsum ante sacri muneris ingressum ex nobili puella Neapolitana eos legitime prorsus generasse credat, non immerito tamen de eo dubitauit *Franciscus Maria Vialardus*; sed plenius atque planius rem totam expositam dedit *Raph. Volaterranus* l. 22. ubi tandem Pon-

E 3

tifi.

22

24

25

tificum hunc primum fuisse concludit, qui nouum et ipse exemplum introduceret, palam liberos nothos iactandi ac soluta omni disciplina diuitiis cumulandi. Atque hinc illud *Marulli* Epitaphium originem traxisse credimus:

*Quid quaeris testes, num mas, an foemina Cybo.
Respice natorum, pignora certa gregem.
Octo nocens pueros genuit, totidemque puellas,
Hunc merito poterit dicere Roma Patrem.*

ggg) Palatius in Aquila inter Lil. l. 8. c. 5. p. 311. spuriorum coetui eos accenset Reliqui ex eius Monarch. Eccles. T. III. p. 698. peti possunt.

§. XI

Agmen claudat *CLEMENS VII.* Patre quidem Iuliano Medice, matre tamen parum certa neque propalam legitima uxore, post obitum patris natus, Iuliique nomen indeptus dicitur. Quanquam Palatius ipsum a Leone X. patruelo suo Cardinalem creatum per testes legitima probasse natali affirmet. bbb) Hadriano IV. a. 1523. succedere iussus Germaniam non multo post horrendis rusticorum et Anabaptistarum turbis, Münzero duce, agitari uellic. iii) Misit is *Laurentium Campegium* an. 1524. ad Comitum Norimbergae tum celebrata, qui omni opera, omni labore ac studio Lutheri haeresin extinguere curaret, sed irrito prorsus conatu. kkk) Maiora enim indies incrementa nostra capiebat religio, donec tandem publice Lutheranorum confessio d. 25. Iun. 1530. Augustae Vindel. praelegi, praelecta uero, ringente licet Cle-
ro

ro Romano, Carolo V. exhiberi iuberetur. Quae praeterea Clementem exercuerint fata, et qua ratione in Hadriani mole a Caesarianis obsessus ad asininæ carnis commestionem fuerit adactus, prolixè Ciacconius exponit. Ultimus uitae ipsius dies erat d. 25. Septembr. an. 1534.

bb) Ciaccon. Tom. III. Vir. Pont. et Card. p. 443. iii) Palatius Monarch. Eccl. Tom. IV. p. 41. kkk) Petr. Suanis Histor. Concil. Trid. lib. I. p. m. 29. seqq. Plura Pontificum exempla suggeris Szegedinus Specim. Pontif. p. 110. et qui hac in parte nata pida eum secutus Ioach. Vrsinus Spec. Iesuit. append. pag. 266. conf. Ius Can. Decret. 56. Dist. cap. 2. quod Damasi uerbis octo Pontifices illegitimis natalibus ortos exhibet; et ne quis dubium sibi de iisdem moueat, conferat Palatii Aquil. int. Lil. I. 8. c. 5. nec non Palaeotum loc. saepius cit. Pontificios utrosque, qui ad spuriorum coetum eosdem referunt.

§. XII

Atque sic ex augusto Pontificum Palatio in splendendum illud Cardinalium conclaue deducimur, ubi uel in limine Lectoris animum admiratio subire posset: *cur in clarissimo hoc spuriorum confessu sanctos etiam Cardinales offendere liceret?* Ill) Sed desine mirari Lector, cum nihil certe sit, quod iusto adaequare scortum illud Romanum nesciat. mmm) Et quamuis generosus quandoque animus, ex honestissimo hoc, ut sibi uidentur, collegio *Spurios* exclusos uoluerit *nnn*), ille tamen uotorum multitudine mox oppressus cernitur.

Ill) Nota enim est illa Sixti V. constitutio, qua omnes ad religiosorum Ordinum familias aditus interclusos esse iubebat, quibus ex minus iustis

stis nuptiis nasci contigisset. Erythraeus Pinacoth. II. pag. 197. Hinc et Alexander VII. ab Hispaniarum Rege rogatus, ut Iohannem Austriacum Philippi nothum Cardinalis dignitate dignaretur, lepide ei respondisse dicitur: *se non posse, quia in Cardinalium Collegium nunquam asciti fuerint Bastardi, in Pontificum licet.* Cuius facti ueritatem uel ex eo suspectam reddere conatur Palatius, quod Clemens VII. Cardinalem Mantuanum, cum horologium eius in marsupio pulsaret, his aliquando exceperit uerbis: *Nil mirum a uobis pendere tintinnabula, malorum cum sint.* uid. Palat. Aquil. int. Lil. I. 8. c. 5. p. 312. *mm*) Vide omnino Cornel. Agripp. de uanit. scient. c. 63. sub init. *nnn*) Refero huc Cardinalis cuiusdam Papiensis sententiam, quam his uerbis d. 19. Iul. a. 1473. expressam reliquit: *Promitto, si talibus (spuriis) semel pateat haec ianua, finem non antea futurum, quam magna pars nostrum ex Principum spuris constet.* Victorellus apud Ciaccon. Tom. III. part. 12.

§. XIII

Indeque primum oculis nostris expositum cernimus *PETRV M RIARIV M 006*), Xisti IV. nothum. Erat hic ipse Xistus sordidissimo loco natus, sed et duos agnoscebat filios, Petrum et Hieronymum, a se, cum adhuc in Franciscanorum familia degeret, susceptos; quos tamen infimiae uitandae causa *propinquorum* nomine ad maximas dignitates euexit. *Petrum* quidem Cardinalium purpura ornatum adeo adamasse dicitur, ut ad nutum eius ageret omnia; *Hieronymum* uero pulso per uim Antonio Ortelaffo Foro Liviae, Flaminiae oppido, praefecit, cui postea Galeacius Sfortia Mediolanensium Dux filiam ex pellice susceptam in matrimonium dedit.

000) Zwingerus Theatr. Vit. Hum. Vol. 3. lib. XI. pag. 1059. seqq.

§. XIV

§. XIV

Proximum ab eo locum occupat *PETRVS FER-
RICI* e citeriore Hispania oriundus, qui Bononiae in
Italia Legum studia excoluit, a Sixto IV. inter Presbye-
ros Cardinales cooptatus, et ad res graues adhibitus,
Dextera Romani Pontificis dicebatur. Illegitimos eius na-
tales clarissimis Ciacconius *ppp*) uerbis fatetur, quos forte
Sixto IV. debebat. Romae idem Anno 1478. obiit.

ppp) Tom. IV. ind. conf. Tom. III. pag. 57.

§. XV

Excipit hunc *TIBERIVS CRISPVS* Romanus,
Constantiae Farnesiae frater naturalis, natus anno Christi
1498. Arcis Perusinae a Paulo III. praefectus, post Cui-
tatis gubernator creatus, tandem Hadriani moli praeesse
iuebatur. Cardinalis dignitatem Iulio III. acceptam fe-
rebat, qua instructus Sutrii anno 1566. fatis concessit.

Ciacconius Tom. III. p. 707.

§. XVI

Succedit *FRANCISCVS BORGIA qqq*) natione
Hispanus, ex oppido Sauinae, Filius nothus *Alphonfi Bor-
giae Cardinalis*, ex Protonotario Apostolico Archiepisco-
pus primo Cosentinus, mox Cardinalis. Intererat Pon-
tificiis Iulii III. comitiis, de quo cum sinistra quaedam in
litteris ad Ducis Ferrariensis Curatorem scriptis et ex
improviso a Iulio lectis, retulisset, carceri demandari iu-
bebatur, unde tamen Cardinalium precibus uicissim
exemptus. Tandem uero *Cardinalitia dignitate ab eodem*
F *Iulio*

Julio exutus, subita morte, antequam se purpura spoliatum cognosceret e uiuis an. C. 1511, discessit.

qqq) Ciaccon. Tom. III. p. 106.

§. XVII

Francisco Borgiae comitem se adiungit *CAESAR BORGIAE* Alexandri IV. ex Vannotia Romana nothus, ex Archiepiscopo Valentino renunciatur a Patre Cardinalis: Armorum deinde amore captus, Cardinalis dignitatem d. ult. Iul. 1498. repudiavit, ac cum Charlotta Regii sanguinis uirgine coniugium inii. Italiae dominatum insigni quadam *imperandi libidine* affectabat, adeo ut etiam in uexillis signum hoc praeferret: *Aut Caesar, aut Nihil. rrr)* Tanta tyrannidis fuit, ut fratrem Candianum Ducem, noctu a se occisum, in Tiberim abiceret; Principem Bisellium in uxoris amplexibus confoderet, ueneno locupletissimos quosque e medio tolleret, et inter eos Cardinalem Borgiam cognatum suum. Tandem Neapoli captus in Hispaniam mittitur, sed triennio post e custodia fune dimissus abiit, et equos Pigmentello Beneuentano Principe suppeditante, ad Iohannem Nauarrae Regem profugit, cuius cum castra contra Alarinum Regulum sequeretur, ignita glande laesus occubuit anno 1585.

rrr) Vid. *Garimberti* l. 5. de uit. Pontif. et qui citat *Zvvingerus* Theat. V. H. Vol. 3. p. 1060. Ciaccon. Tom. III. p. 173. *Machiauell*, in Principe cap. VIII. p. 88. cap. XI. p. 140. edit. Contr.

§. XVIII

Proximus iam pergit *LVDOVICVS BORBONIVS*, Archipraeful Senouensis, Eccl. Laudunensis, aliarumque Epi.

Episcopus administrator Nothus *Iohan. de Bourbon*, Comit-
tis de Vendome, et Henrici Magni propatruus, Borbo-
niae stirpis decus, et Purpurae Cardinalitiae ornamentum,
tum fuisse traditur.

555) *Imhoff*. Geneal. Excell. Famil. in Gall. Tab. 17. Familiae Re-
giae. *Sammarthianor*. Gall. Christ. Tom. IV. p. 339. Tom. III. p. 725.

§. XIX

Sequitur *GABRIEL RANGONVS*, natione Ita-
lus, Matthiae Regi Hungariae pergratus, qui genus suum
diu suppressum tandem Bononiae apud Iohannem Ben-
tiuolum retexit. Et tunc in eadem domo *Nicolaus Co-*
mes Rangonius, Bentiuoli gener, quem *Gabriel* manibus
amplexum *fratrem* salutavit, eodemque Parente utrum-
que genitum indicavit. Exhilarati *Nicolaus*, qui fra-
trem, et *Iohannes*, qui affinem inuenerant, auide, qui
hoc fieri posset, sciscitabantur; Tum ille occultum pa-
tris crimen revelans dixit: eum in agro Veronensi ado-
lescentulam ruricolam ad illicitum concubitum allexisse,
ex quo progenitum utrumque, apud matrem, genitore
pecunias submittente, adoleuisse. *Gabriel* deinceps *Mat-*
thia Rege Hungariae intercedente d. 27. Sept. anno 1486.
Cardinalium coetui fuit adscriptus.

Ciacconius de V. P. et C. Tom. III. p. 67.

§. XX

Prodeat unicus adhuc *HIPPOLYTUS de MEDICIS*,
pariter ex infami thoro natus. *Julianus* enim *Lauren-*
tii Medicaei filius, uxorem duxit *Philibertam Sabaudam*,
amitam *Francisci I. Galliarum Regis*; sed cum nullos ex

F 2

ea

ea liberos produceret, per adulterium ex Vrbinate hunc Hippolytum suscepit, qui a matre prius ad publicum expositorium locum delatus, mox a Patre agnitus et educatus est. *sss*) Purpura Cardinalis induebat ipsum anno 1520. patruus Clemens VII. quam deinde morte praeuentus anno 1535. in agro Fundano iterum deposuit.

sss) Rutg. Ruland. de Commiss. l. r. c. 7. n. 4. et ex eo Nicol. Rittershus. Exeg. Hist. Genealog. p. 149. Sammarthan. Gall. Christ. Tom. I. p. 86.

§. XXI

A Cardinalibus ad Episcopos delapsi primum sistimus *IOHANNEM FRANCISCVM de SABAVDIA*, Episcopum Geneuensem, qui ex illegitimo *ttt*) thoro *Francisci*, Episcopi Geneuensis prognatus, diem suum A. C. 1522. obiit.

ttt) Imhoff. Geneal. Excellent. Famil. in Gallia Tab. III. Familiae Sabaudicae.

§. XXII

Alter erit *IOHANNES MATTHAEVS GIBERTVS* spuriorum collegio a Palaeoto atque Palatio adscriptus, quem tamen nobili *Ianuenſi* stirpe, Franco Giberto Patre Panormi natum *Vghellus uuu*) tradit. Leoni X. inprimis charus, et Clementi VII. ab intimis consiliis fuit, a quo etiam ad Veronensem Episcopatum A. 1524. euectus.

uuu) Vghellus Italiae Sacrae Tom. V. p. 993.

§. XXIII

Tertium locum occupat *STEPHANVS* cuius mater Helena uxor Wilhelmi Gardiner, armigeri, quae filio

lio suo ex adulterio suscepto Gardineri, (qui credebatur pater,) nomen imposuit. Caeterum haec ipsa Helena itidem *norba* Patrem agnouit *Casparum Tudorem* cognomento de Halfeild, cuius frater Edmundus Tudor filium genuit Henricum VII. Regem Angliae et Franciae, antea Comitem Richmondiae dictum *www*) Stephanus uero Episcopus Wintoniae et Angliae Cancellarius euasit, atque sub Maria A. 1555. d. 12. Nou. inuiuis esse desiit.

www) Vid. Burnet. Indic. Histor. Reform. Angl. Verf. Lat. p. 2. l. 2. p. 557. cit. Imhoff. Reg. Britanniae Geneal. part. post. c. 45. p. 154. et part. prior. Tab. X.

§. XXIV

Sccedit *GEORGIUS* ab *AVSTRIA*, quem naturalem Maximiliani Imperatoris filium fuisse Sammarthani testantur. Prout etiam Brixienfi prius Episcopatu mox Archiepiscopatu Valentino functus ab iisdem dicitur. Mortuus est d. 4. Maii. 1557.

Sammarthani Gall. Christian. Tom. II. p. 644.

§. XXV

Restat adhuc ultimus Episcoporum *HENRICVS BORBONIVS*, qui illegitimus *Henrici M.* filius ex *Henrietta Catharina* de Balsac prognatus. *xxx*) Maximam uitae suae partem infulatus transegit, et praeter complures Abbatias, Episcopatum etiam Merensem longo annorum spatio curauit. Cum V. Calendis Ianuarii A. 1662. Equitibus ordinis Regii, et paulo post Ducibus ac Paribus Galliae adscriberetur; relicto Episcopatu, et Ducis

F 3

Ver.

Vernulli titulo assumpto, legationem quantam 1665 in Angliam obiit.

xxx) Sammarth Gall. Christ. Tom. IV. p. 485. Imhoff. Excell. Familiar. in Gall. Genealog. Class. 1. p. 65. 66.

§. XXVI

Ex *Canonicis* uel unicum nominasse sufficiat *IOHANNEM TEUTONICVM* yyy), qui licet ex illegitimo thoro prodiisset, tanta tamen eruditionis laude pollebat, ut ad *Halberstadensem Canonicatum* apertum sibi aditum uideret. Cum uero huius generis officia non nisi nobili prosapia natis alias conferri solerent, non exiguam collegarum inuidiam experiebatur, quae subinde cum contemptu ex illegitima eius natiuitate resultante erant coniuncta. Quamuis uero aegerrimo omnia haec animo sub initium ferret Teutonicus, uindictam tamen opportuniori tempori uoluit relinqui. Collegas igitur ad conuiuium aliquando inuitari iussos lautissimo more excipere sategit. Ipsius uero liberius paulo indulgentibus genio, hanc quaestionem mouebat: *Num suum quisque Parentem aspicere cupiat?* Sed uix ad finem deducta erat quaestio, ex quo tanta Patrem uidendi libido animos eorum incedebat, ut ardere desiderio uiderentur. Tum uero Iohannes malo quodam carmine usus, conspiciendas ipsi praebet *deformes coquorum, stabulariorum, mario- num umbras, quorum facies in Paternis quondam aedibus illi se uidisse fatebantur.* Tandem suum quoque Patrem Canonici habitu indutum exhibuit: dicite, inquit, fide bona, cuius patrem iudicetis nobiliorem? At isti metu perterriti et rubore suffusi suas protinus domos repetierunt, oblitis omnibus quae peragerentur antea.

yyy) Hanc

γγγ) Hanc Historiam ex Germanicorum Adagiorum autore haurisse se fateretur Martinus Del Rio Disquis. Magic. l. 2. quaest. 29. sect. 3. p. 349. et ex hoc Haredörffer im Geschichtspiegel p. 668. Conf. Magnif. Dn. D. Carpzou. Zeichenpredigten, part. 2. p. 181.

S E C T I O II

SPURIOS IN RE LITTERARIA CLAROS
EXHIBENS.

§. XXVII

Qui primum locum hic occupare iubetur, *HOMERUS* est, cuius illegitimam originem *εἰς τὸ ἀγενέσθαι* Herodotus 222) exposuisset sibi uidetur. Cum enim ait, uetusta illa Aeolum ciuitas *Cuma* prius conderetur eodem etiam *Melanopus* ex *Magnesia*, homo fortunae non perinde amplae, expeditae tamen migravit. Vbi ex *Omyretis* Cumani filia in matrimonium sibi iuncta foemineam suscepit prolem, cui nomen indidit *Critheidis*, *Melanopode* uero una cum uxore defunctis, commissa interim filia *Cleonactis* Archiui tutelae, quo familiarissime uti consueuerat Pater assurgente dein ad pleniorē aetatem puella, accidit forte, ut e furtiuo concubitu praegnans deprehenderetur, quod cum rescuisset *Cleanax*, infamia inde profectura motus, clam *Critheidem* *Smyrnam* deportari curauit, ubi etiam iuxta fluuium *Meletem* *Homerum* est enixa, *Melesigenis* nomine ipsi imposito. 1) Caeterum, quae de aetate, 2) nomine, 3) patria *Homeri*, 4) nec non de *Troianae* Historiae ueritate, 5) passim eruditi disceptant, nostrum, non est, tantas componere lites. Quin potius suaue illud *Iacobi Cappelli* somnium hic adiecisse liceat, quo *Virgilium* cum *Homero* conferendo, non dubitauit *Homer-*

Homerum a Virgilio lectum, et Homerum cum sacris scriptoribus eo uetustioribus comparando, uix temperare sibi potuit, quin crederet, ab Homero lectos Scriptores illos sacros, si non integros saltem ἀπὸ μέρους. 6) Sed conuenientius statuisset Cappellius: quam uerum est Homerum a Virgilio lectum, tam improbabile esse, Sacram Scripturam Homero unquam fuisse cognitam. Editus est quidem superiori 60. anno in Anglia liber, in quo Parallelismus Carminum Homeri cum Scriptura S. et aliis Gentium Scriptoribus demonstratur, a *Iacobo Duvorto* Cantabrigiae, et uulgatus sub titulo: *Homeri Gnomologia*; Verum enim uero totus isto liber, nil nisi naturae legem, quam Scriptura Sacra quoque tradidit, Ethnicis fuisse cognitam, et τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ manifestum fuisse etiam gentilibus probat. Salutaria enim monita, atque documenta, ad uitam et mores spectantia, ex Homero excerpta, cum dictis Sacrae Scripturae conferuntur, et Gentiles, quod mores et uitam attinet, quandoque legi Dei consentanea docuisse, demonstratur. Certe satis modeste et uere sentit ipse Autor, dum *Iulium Caesarem Scaligerum*, quod δεινέστερον Homerum appellauerit, reprehendit. 7)

zzz) Herodot. de genere uitaeque Homeri p. 558. seqq. edit. Londin. (1) Dicebatur Homerus Melesigenes, non tantum iuxta hunc fluiuium, sed quasi ab ipso fluuiio genitus, prout etiam alios ex scoritis natos, ad uelandam natalium infamiam, coelestem originem finxisse sibi nouimus, ut infamis generis opprobrium sub honestatis titulo in uulgu bene audiret. uid. Edon. Neuhuf. Theatr. Ingen. Hem. lib. 2. c. XI. p. 204. (2) De aetate Homeri uid. Caluif. Chronol. an. M. 3038. (3) De nomine eius (Homeri) Magirus Eponymolog. Crit. p. 451. (4) De patria Homeri integrum tractatum emisit Leo Allatius. (5) Quae de Troia capta Homerus in Iliade retulit, falsa omnia et confictitia Dio Chrysostomus

stomus peculiari oratione de Illo non capto pronunciat; Defendit tamen eiusdem historiae ueritatem M. Kirbach in Homero a Dione Chrysostomo uindicato VViteb. 1687. (6) Citat hunc eius locum ex Vindiciis Cappelli cap. XI. et XII. (quae de Hebraïsmis Homericis agunt, de quibus etiam peculiarem librum emisit Boganus sub titulo: *Homerus ἐβραϊζων.*) Mericæ Casaubonus in Diss. de nupera Hom. edit. Sed bene subiungit: non ego, ut quisquam credat, laboro. (7) uid. omnino elegantissimam et omni eruditionis genere instructissimam Dissert. Dn. Frid. Bened. Carpzouii, de quarta Ecloga Virgilii sub praesidio B. Rappolti an. 69. habitam.

§. XXVIII

Secundum occupat *BION*, 8) qui genus atque parentes ab Antigono recensere iussus, *Patrem* suum libertum esse dixit, τῷ ἀγκῶνι ἀπομυσσόμενον cubito se tergentem, genere Borysthenitem, faciem non habentem, sed in facie acerbissimi Domini scripturam; *Matrem uero* ἀπ' οὐλήματος, ex lupanari fuisse profectam.

8) Vid. Laertius de Vit. Philosophorum lib. 4. conf. edit. Meibomii Amstelodam. segm. 46. ubi et nomen matris, quod Olympiae Laecænae fuit, ex Athenaeo traditur.

§. XXIX

Tertium *DEMOSTHENES*, cui illegitimae natiuitatis maculam post Palaeotum atque Heuterum Palatius etiam inurit. Sunt qui patrem eius cultellos uendidisse dicant, 9) sed ab his longissime *Lucianus* 10) abit, qui Patrem ipsius Classis praefectum, atque adeo in dignitate Atheniensium maxima constitutum fuisse asserit. Diligentior, quam ingeniosior fuisse creditur, 11) et diligentiam attinet, quod tanta animi alacritate in studio-
rum

G

rum suorum culturam ferebatur, ut adolescens adhuc antrum ingressus, ne egrederetur, studeret, et quo celerius surgere posset, in angusto admodum lectulo, caperet somnum. Litteram R. exprimere nescius, labore id perfecisse, et qui humerum in declamando indecore moveret, suspenso uerū uitium pepulisse dicitur. 12)

- 9) *Quam matrem Euripides, aut quem patrem Demosthenes habuerit, ipsorum quoque seculo ignotum fuit: alterius autem matrem olera, alterius patrem cultellos uenditasse omnium pene doctorum litterae loquuntur.* Verba sunt Val. Max. l. 3. c. 4. p. 294. edit. Lugd.
 10) Lucianus in encomio Demosthenis quod exstat Tom. II. Oper. p. 689. edit. Amstel. 11) Magirus in Eponymol. p. 269.
 12) Simile ferme *Francisci Visdomini* exemplum ex Henrico Willot recenset Mayerus de studiorum mutatione §. 8. p. 34. Reliqua de Demosthene notanda ex Vita eius binis uicibus a Plutarcho, tribus uero a Suida descripta peti possunt. Collectim extant omnia in Demosthenic. Oper. Gr. Lat. Tom. V. pag. 316.

§. XXX

In theatrum iam producimus non ignotam Viro-
 rum trigam: *PETRV M LOMBARDVM, GRATIA-
 NV M, ET PETRV M COMETSOREM*, quos non
 tantum fratres, sed spurios insimul credit Heuterus.
 13) Communiter eruditorum consensu res illa hodie in
 dubium uocatur; et alii quidem ex eo falsitatis hanc
 sententiam conuincere tentant, quod diuersis tempori-
 bus inclaruerint illi, Gratianus scil. sub Henrico IV. A.
 1120. Lombardus uero sub Conrado III. a. 1140. et Pe-
 trus Comestor sub Friderico I. Imp. a. 1160. Sed quod
 citius aut serius alter altero inclaruerit, non facit ad pro-
 bandam natalium integritatem. Magis urget, quod ex
 patriae

patriae diuersitate autores 14) petunt, Gratianum scil. Hetruscum fuisse ex Clusio Ciuitate, Petr. Lombardum ex Nouaria, Petrum Comestorem Gallum ex Trecis, seu Trecensem. Sed et hoc argumentum illud tantum probare uidetur Zieglero 15) *non fuisse fratres istos ter-geminos uno puerperio natos, propterea tamen non sequi, eos non fuisse spurios et adulterinos, cum utique diuersis temporibus, et in pluribus locis adulterium a matre committi potuerit.*

13) Nota alias, quae de matre horum circumfertur historia, quasi a Confessionario stupri toties commissi monita, et ad resipiscientiam excitata respondisset: *se non posset nec debere poenitentiam agere, cum tam praeclara orbis lumina edidisset.* Vid. Gerhard. Patrolog. p. 577. Quae alias de scholastica Lombardi Theologia notanda ueniunt, uid. ap. Hott. Hist. Eccl. p. III. sec. XII. p. 77. Olear. Abac. Patrol. p. 373. De eius plagio lit. uid. Thomasmus, qui et Gratiani plagium notauit Diff. de plag. Lit. §. 452. Comestoris Historiam scripsit Gualtherus Hunterus Anglus, teste Voss. de Historic. Lat. lib. 2. p. 635. 14) Autores sunt Vossius l. c. p. 434. Bellarminus de Scriptoris Ecclesiast. p. 198 Baronius ad an. 1144. num. 15. et qui recenset tantum Hotting. H. E. part. III. p. 74. ubi et fratres spirituales a quibusdam dici obseruat. 15) Ziegler. Proleg. in Ius Canon. p. 29. §. 37.

§. XXXI

Iam prodire iubemus IOHANNEM ANDREAE, quem illegitimis natalibus ortum dicunt Palatius, Heuterus et Palaeotus. Rutilius uero 16) honestis quidem, attamen obscuris parentibus ipsum prognatum asserit. Insignem ex lure Canon. uoluptatem cepit, cui eam quoque impendit operam, ut magni Bononiensium ICI nomen inde reportaret. Publici usus fecit praeter glossas continuas ad librum VI. Pontificii VIII. et Nouell. Cle-

G 2

men-

22

23

24. 6

25

mentis V. duo quoque *Commentariorum volumina*, quibus *No- uellarum* et *Mercurialium* titulos inscripsit. Non pau- ca etiam *Guilielmi Durandi speculo* addidit, quae tamen ple- rumque ex *Oldradi Laudensis Consiliis*, nomine auto- ris suppresso, petiit, hinc furtis proditis Baldo insignis alienorum laborum fur nominatus. 17) Excessit e ui- ta Praedirae die 7. Iulii A. C. 1348.

16) *Rutilius de uitis Ictorum* pag. 315. seqq. 17) *Thomasius de Plag. Litt.* §. 359.

§. XXXII

Accessum iam parat *BARTOLVS de SAXO FER- RATO*, quem plerique 18) forte quod eius gentis no- men non legatur, spurium et incerto Patre natum au- tumat; sed *Pancirollus* 19) eum ex *Seuerorum* familia, quae adhuc *Sentini Bartolo* progenitore gloriatur, *Francisco Bonnacursio* Patre natum testatur. *Eybenio* an. 1303. *Rutilio* an. 1309. lucem hanc aspexisse dicitur. Linguae Lat. minus peritus opusculum aliquando pusillum de In- signiis (insignibus dicere debebat) edidit, de quo sic *Lau- rentius Valla*: 20) *Dii immortales: quam omnia sine pudore, sine pondere, sine grauitate! Asinum loqui non hominem putes.* *Mathesi* tamen et literis *Hebraicis* maxime uero *Iuris ciuilis* studio, tanta animi alacritate incubuit, ut acce- pta *Doctoris laurea* *Professoris* munera *Pisis* obire iube- retur. Quibus relictis *Perusium* concessit, ubi inde- fesso labore summi *ICTi* nomen in tota ferme *Italia* sibi promeruit. Et hac eius excellenti *Iuris scientia* *Carolus IV.* motus non *Bartolum* modo, sed omnem eius poste- ritatem insignibus, aliisque priuilegiis exornare non du- bitauit. 21) Ab ore eius multi pendebant discipuli, quo-

quorum *Baldum* Ictum longe celeberr. nominasse sufficiat. In libris conscribendis non parum a *Francisci Tigri* commentariis adiutus fuisse dicitur, quae enim ab eo *minus ordinate* scripta erant, Bartolus *ordine* digesta pro suis uenditavit. Sed de his alii iudicent. Obiit *Perusii* An. Christi 1355. aetat. 46.

18) Palatius, Palaeotus, Heuterus etc. 19) de claris Leg. Interpret. lib. 2. c. 76. conf. Magir. Eponymolog. p. 109. 20) Ioh. Conr. Dieter. in oratione, cui titulus: Graecia exulans. 21) Rutilius in vit. Ictorum p. 239. sqq. cui proxime quod ex Mollero Magirus observat, accedit, quasi regio etiam edito cautum fuisset, ut in Hispania et Lusitania in conflictu opinionum Bartoli observaretur sententia.

§. XXXIII

Excipit eum *IASON de MAYNO*, ab Heutero, Palaeoto et Palatio ad nothorum coetum relatus, cui sententiae uel inde robur accedere uidetur, quod haec in Epitaphio Papiæ ipsi posito uerba legantur: *Hic requiescit Iason Maynus, quisquis ille fuit.* 22) Magis tamen paternum Iasonis elogium autoribus illis fauere creditur, quod sic se habet: *Relinquam filio meo mulo, mulam.* 23) Summa auditorum frequentia docuit Pisis, Paduae, et Papiæ, cumque *Ludouicus XII.* Genua subacta, de Liguribus triumphasset, auditorium ingressus, Iasonem per integrum horae spatium docentem audiuit, et auditum aurea roga donauit. 24) Sed diuersa plane fortuna Mediolani uti ei licuit; etsi enim omnes Iuris Professores obstrictos tenere uideretur, quadam tamen Mediolanensium constitutione *spurium nullum ad tale officium admittente* 25) praepeditus, nullo Professoris priuilegio ibidem gaude-

re potuit. Ex libris eius *Illustrationes in Codicem et Digesta* nominasse sufficiat, quos non sine plagii Litterarii suspicione confecisse 26) creditur. Mortuus est Papiae A. C. 1519. aetat. 84.

22) Ruil. V. p. 254. 23) Riemer. Dissert. supra cit. §. 29. 24) Matthiae Theat. Histor. p. 78. b. 24) Palaeor. de Spur. c. 56. 26) Thomas. de Plag. Litterar.

§. XXXIV

Iasonem comitatur *CHRISTOPHORVS LONGOLIVS*, quem filium naturalem *Antonii Longolii* nonnulli credunt, 27) aliis cum honesto spendidoque inter suos loco natum dicentibus. 28) Primos eius uagitus. *Marclina* excepit, Caesarum ditionis oppidum, Philippi et Caroli Hispaniarum Regum incunabilis longe celeberrimum. *Puer* uix IX. annos natus Lutetiam Parisiorum missus omnibus artibus egregie profecit, *Lectioe Plinii* H. N. totum se dicauit, sed cum res ipsas in angustum a Plinio conclusas, se non penetrare posse intelligeret, Graecos ipse adiit *autores*, a quibus illa Plinii emanasse putabantur. Quando uero de *stirpium natura*, sed et de *piscibus* multa Plinius traderet, causa ipsi in Narbonensem Prouinciam stirpium fertilissimam, piscium etiam abundatissimam, proficiscendi fuit. Eam uero patrem, quam Plinius terrarum orbis descriptione complexus est, diligentissime est persecutus, et omnia descripta a Plinio loca, quorum uel uestigia manserant, ipse adire uoluit. *Formam dicendi* inconditam ab initio prae se ferebat, quam tamen *Petri Bembi* consilio adeo ad illam Ciceronis emendauit, ut quibusdam felicissimus Ciceronis in scribendo imitator audiret. Quos scripsit Libros, *Batesius* 29) recenset. Obijt A. C. 1522. aetat. 33.

27) Pa.

27) Palaeotus, Heuterus. Conf. Isaacum Bullartum in Academ. Scientiar. et art. part. 2. l. 3 fol. 156. 28) Batefius Vit. Select. p. 240.

§. XXXV

Prodeat iam in medium *CAELIVS CALCAGNI-
NVS* Ferrariae e honesta familia, patre non ignoto pro-
gnatus, cum uero quae *mater* eius non adeo constaret, in-
de ansam forte sibi datam credidere Palaeotus et Heu-
terus, eum spuriorum Catalogo inferendi. Eruditione
et uirtute eius *Dux Ferrariae* motus, Canonicum illius ur-
bis constituit. Tanto in libros ferebatur amore, ut in-
tra Bibliothecam suam *sepeliri* crebrius obtauerit. 29) Pe-
destri sermone non adeo magnam eruditorum laudem,
maiores uero *carminibus* sibi promeruit. Librorum, quos
consignauit; potiores hi sunt: *Epistolicarum quaestionum*,
et *Epistolarum familiarum libri XVI*. *De rebus Aegyptiacis*
commentatio; *Liber de iudiciis*; *De tesserarum et calculorum*
ludis; *de concordia*; *Carminum lib. III*. *Encomium publicis*;
et *qui memoratu dignus*; *Disquisitionum in illos officiorum Ci-*
ceronis liber, quo Tullium reprehendendum sibi sumfit;
sed defensionem huius tantis animi uiribus, tanta eloquen-
tia *Maioragius* suscepit, ut si Calcagninum uiuum adhuc
Apologia illa offendisset, eum prae indignatione atque ani-
mi moerore mori adegisset. 30) Floruit circa an. C. 1249.

29) Tradunt historici, foribus Bibliothecae, quam publico Calca-
gninus legauit, hodieque in conuentu Iacobinorum Ferrariensium
ostenditur, hanc praefixam esse inscriptionem: *Index tumuli Cae-*
lii Calcagnini, qui *ibidem sepeliri uoluit, ubi semper uixit*. 30) uid.
omnino *Teissierum* in *elogiis Doctorum*, conf. *Morhof. Polyhist.*
part. 1. l. 1. c. 25. p. 318.

§. XXXVI

Deducimur iam ad Philippum Aurcolum Bombastum,
THEOPHRASTVM PARACELSVM a Hohenheim. Ere-
mitam,

mitam, Philosophum, Medicum, Theologum, quem Erastus anno 1493. ut quidam uolunt sanguine Parentum criminibus rubescere ortum dixit, sed et ex Bombastorum ab Hohenheim familia prodiisse prorsus negauit, *ut uago incertique laris uiro, et communi foeminae notum adoptaret.* Prolixe tamen partes eius defendendas suscepit *Fridericus Bitiskius* 31) ad quem etiam B. L. remittimus. Diuersa prorsus hominum iudicia passus est Paracelsus, *benigna ab his, duriora ab illis:* Benignius de eo Medico iudicauit *Hachenberg*, 32) dum *Chymicae artis peritissimum nouam, ait, instituisse Medicinam, quam Hermeticam ab Hermete Trismegisto uocari uoluerit, multis in partes eius transeuntibus, quod illum Philosophum sagacissimum, Chymicorum antesignanum, Medicum incomparabilem et esse et haberi contenderent.* Benigniore de eo Theologo sententiam pronunciare uidetur *Morhofius* 33) dum summo ingenio et maximorum meritorum laude clarum appellat, cuius post mortem pleraque ab aliis edita fuerint, quae si ipse edidisset uiuus, fortasse alio habitu se exhibuissent: *plures etiam Theologicorum eius librorum esse postumos atque adeo a morosis censoribus ad uiuum non refecandos, addit etiam, se in omnes N. T. libros a Paracelso Commentarios in Is Vossii Bibliotheca reperisse.* Quo ipso tamen nequaquam Vir ille celeberrimus crassiores fidei errores defendendos suscepit, in quos turpissime Paracelsum inductum nouerat, 34) *Sinistra uero de eodem iudicia uel ex solo Goclenio Heautontimorumenon hauisset liceat, qui multa paucis complexus: Neminem, ait, unquam fuisse Magum, Necromanticum, dissolutum, ueneficum, si Bombastus non fuerit.* 35)

- 31) *Bitiskius* in praefatione tribus Paracelsi Operum Medicorum uoluminibus edit. Geneu. anno 1658. praemissa. 32) apud *Eybenium* p. 637. 33) *Polyhist. Litterar.* l. 1. c. 10. p. 94. 34) Paracelsi in Theologia errores notauit *Kromayerus* *Scrutin. Rel. Disp.* 17. part. 1. th. 2. p. 132. 35) *Goclenius* *Heautontim.* extat in theatro

theatro sympathetico aucto Norimb. an. 1662. p. 36. Von Paracelsi dissoluten Leben wird beyh Kirchero gelesen, daß er ein so unordentlich Leben geführet, sich täglich toll und voll gesoffen, und in dieser rasenden Trunkenheit seine Bücher gemachet. Monathliche Unterredungen Mens. Januar. 1678. p. 47. ubi etiam Commentarii eius in Danielelem propria manu scripti, nec non aliorum eius operum mentio iniicitur.

§. XXXVII

Sistimus nunc *IVLIVM POMPONIVM LAETVM* natiuitate Calabrum, Laurentii Vallae quondam auditorem, quem spuriorum nota discipulus eius Sabellicus, 36) et inde Palaeotus, iuxta ac Heuterus notarunt. Vixit is seculo decimo quinto et insignis purae dictionis Latinae amator fuit, sed et *historiae ueteris* scrutator diligens; quamquam hanc suam diligentiam circa uerba tantum, circa historias aliquot, cum laxa eruta et monumenta diruta uersari iussisse dicatur. *Linguae Graecae* prorsus erat ignarus, *Christianae etiam religionis contemptor*. Ac illam quidem ideo attingere noluit, ne qua peregrinitate Latinam contaminaret; Tantus etiam Romanae uetustatis admirator fuit, ut Christiano *Petri* nomine reiecto, Pomponium sese diceret. Irruente uero aetate Christianam ei religionem curae iterum fuisse dicitur, quam contemptui antea exposuerat. Edidit praeter alia *Compendium Historiae Romanae*, ab interitu Gordiani usque ad Iustinum III. in quo de Caesaribus legas 37) quae uix alibi, utpote magnam partem ex Veterum panegyris hausta. Scripsit et librum *de Mahomete*, item *de Magistratibus Romanis*.

36) Sabellicus in uita Laeti ad Mauroceannum scripta. 37) Vossius de Scriptor. Lat. lib. III. p. 613. conf. Matth. Theat. p. 1016.

§. XXXVIII

Progreditur demum *DESIDERIVS ERASMVVS ROTERODAMVS*, cuius Pater *Gerardus* spe coniugii clam rem
H habe.

habebat cum *Margaretha*, Medici cuiusdam filia; ubi uero modis omnibus a matrimonio se exclusum uideret, abitum parauit, grauida interim coniuge, quam sibi promiserat, relicta. Hinc et occultius paulo res haec transigeretur, defloratam partui proximam Gouda Roterodamum transferri curarunt amici, ubi etiam d. 28 Oct. 1467. enixa est Erasmus, *Gerardum Gerardi* ab initio dictum. Postquam uero ex ephebis excefferat adolescens, a tutore suo in monasterium inuitus 37) plane detruditur; Euocatus deinde ab Episcopo Cameracensi Lutetiam Parisiorum studiorum gratia tendit; ab hinc in Angliam, et inde in Italiam profectus, *Taurini* Theologiae Doctor renuntiatur. Venetias delatus *adagiorum suorum opere* signum ueluti quoddam ex arce Palladia ad litteras Graecas pariter atque Latinas instaurandas extulit, 38) fortius hoc opus, in patriam reuersus, exantlaturus. *Hoc facto*, *Disciplinam Ecclesiasticam* multum a sinceritate Euangelica prolapsam aduertit, ideoque passim quorundam arrogantiam, et auaritiam liberiori quodam stylo perstringere non dubitauit; quanquam non adeo magno librorum suorum bono 39) *Aduersarios* Erasmus multos est expertus, quos ad duo potissimum genera *Baudius* 40) reducit. *Quidam* enim stylum eius et dictionem carpunt, aliis eum tanquam subsannatorem omnis Religionis, et fautorem teterrimae Arianorum haereseos insectantibus. Ad *priores* recundendos sufficere credit Baudius, si dicamus, Erasmus esse secutum uenam et ingenii sui ideam. Sed ab irreligiositatis flagitio abunde hominem absolueret tot praeclara meditamenta, quae ueram prorsus et uiuam pietatis indolem spirent. Quod uero *Arianorum partibus* accessisse uideretur, inde ortum traxisse dicit, quod in annotationibus in N. T. saepiuscule negarit, quidquam ad

ad rem facere nonnullos Scripturae locos, unde orthodoxi aeternitatem Filii Dei, et eandem cum patre essentiam comprobare credidissent; iam uero quod minus ad Arianos transierit, *primi capituli Euangelii secundum Iohannem explicationem* abunde docere. Porro, quia salibus et iis interdum aculeatis, aniles quasdam superstitiones perstrinxerat, orta hinc contemptarum Religionum opinio, cum contra charitatis Christianae norma, humaniorem potius suadere debuisset interpretationem. Haec Bauddii mens. *Valetudinis infirmae admodum Erasmus fuit, cum primis uero calculo laborauit, de quo sic alicubi: Foeminae, inquit, sterilescunt aetate, me senectus reddit foecundio- diorem; aut enim concipio, aut pario, aut parturio. Sed par- tus est uiperinus, et uereor, ne quando Parentem interimat: Cer- te semel atque iterum graui periculo sum enixus, quod si parum fauente Iunone atque Lucina, niti coepero, uixerit Erasmus.*
41) Vixit etiam, dum Basileae d. 5. Idus Iulii anno 1536. in aedibus Hieronymi Frobenii moritur, cum natus es- set annos 70.

- 37) Inuitum se in monasterium intrusum ipse Patri Seruatio expo- nit apud Batesiam in Vit. Sel. pag. 191. dum inquit? *Vnum hoc caeteris omnibus grauius esse duxi, quod in huiusmodi uitae genus es- sem detrusus, a quo tum animo, tum corpore essem alienissimus: ani- mo, quod a ceremoniis abhorrerem et libertatis amans essem; cor- pore, quod etiamsi maxime placuisset uitae institutum, corporis na- tura non ferebat istiusmodi labores.* 38) Litterarum restaurator Erasmus audit in inscriptione lapidis quadrati, qui statuam Era- smi iusta magnitudine ex aere fusili confectam Roterodami in ponte prope forum sustinet; inscriptionis uerba producit Thu- lemar. de Aurea Bulla pag. 106. 39) Librorum Erasmi Cata- logus exhibetur a Batesio Vit. Select. uir. pag. 211. *Varia autem fatorum genera illi experiri cogebantur. His enim a Pontificiis mutatis, prohibebantur alii.* De immutatione Colloquiorum agit
H 2 ipse

ipse Erasmus in *Coronide Apologetica*, quam sistit edit. Colloquiorum Amstelodam. 1650. Idem ferme de adagiis eius et apophthegmatis ex Keckermanno et Heidefeldo obseruat. Dn. M. Fabricius Decad. Decadum num. 35. 36. Conferatur Index Librorum prohibitorum Hispanicus Madrit. an. 1667. ubi secundum seriem operum, quae nouem Tomis distincta Basileae per Hieronymum Frobenium et Nicolaum Episcopium anno 1540. prodierunt, purgatio instituta a pag. 256-316. 40) Baud. Cent. II. Epist. II. p. m. 184. Hic ex eruditorum de Erasmi iudiciis id tantum adiicimus, quod eum *Virum magno ingenio, eruditione, nequi minore iudicio et prudentia dixerit Georg. Calixtus* apparat. Theolog. pag. 154. qui noster tamen profecto non fuerit, neque esse, uel audire unquam uoluerit. A iudicio eum quoque commendat Morhofius Polyh. part. I. c. 22. p. 263. Confer Acta Eruditorum A. 1688 p. 268. Caeterum *Compendium Theologiae Erasmi* ex scriptis eius collectum *Danielem Brenium* Roterodam. 1677. edidisse constat. 41) Epistola 21.

§. XXXIX

Sequitur *HIERONYMVS CARDANVS*, qui ipse illegitimo concubitu se susceptum haud obscure testatur: *Cum enim, inquit, natus essem Papiae, grassante in urbe nostra peste, tum etiam, quod mater partum ipsum occultari uolebat, ne illius affines rescisserent. Pater enim meus ut senex ac Ictus uiduae matris meae pauperis publicas auersabatur nuptias; ipsa uero turpe ducebat, quod diceretur, non ex coniuge peperisse. Horum causa sub partus tempore Papiam se contulit, ubi non natus, sed ui in lucem ductus sum. Haec ille* 42) Quos conscripserit libros, in peculiari libro *de libris propriis* conscripto, fuse exposuit. Eruditorum de eo iudicia si spectes, magni quidem nominis Mathematicus et Medicus quibusdam audit, qui uero in pluribus stolidè sapere et minus pueris intelligere uideatur. Nouarum rerum felicissimus inuentor alius dicitur, sed audiant hi *Thomasium*, 43) et mirari desinent. Senex tandem legibus naturae satisfecisse

se dicitur eo, quo praedixerat die, nempe 9. Calend. Octob. A. Christi 1576.

42) In tractatu de libris propriis, qui *Somniis Synesii* iunctus Basileae 1560. in 4to prodit. De *Subtilitate* libros, quos octies ibi prodisse testatur, *Atheismi* olim suspectos fuisse constat. Hinc Merfennus Commentario in Genesin ut Atheum reprehendit eum, qui multa in uetustis librorum de subtilitate editionibus esse testatur, quae postea sint in sequentibus uel omissa, uel immutata. Atque ita se rem habere e Scaligeri Exercitationibus probat Morhofius Polyhist. l. 1. c. 8. pag. 72. qui exercitatione 258. praeceuntem Cardanum secutus, haec eius ulcera tetigit non sine mordaci, ut debebat *ἐπιγλωσσε*. 43) De Plag. Litter. §. 376.

§. XL

Iohannem etiam *Sleidanum* pro spurio a quibusdam haberi audio. Audio, inquam; neque enim scripta huius rei fundamenta in medium proferre scio. Quod si tamen coniecturae locus ortum hanc opinionem inde traxisse crederem, quod suppressis ubique Parentibus a patria *Sleida* nomen suum obtinuisse tradant Historici. 44) Sed quis est, qui non infirmo admodum talo hoc argumentum niti cognoscat? Vt enim prius taceam, num *Caroloostadius*, num *Pomeranus* spurii dicendi sint? quaero. Suus igitur splendor magni huius uiri natiuitate apud nos constabit, donec meliora edocti in aliam sententiam abire iubeamur.

44) *Sleide* Vbiorum oppido anno 1506. natum fuisse *Sleidanum* testantur Melch. Adami in Vita Philosophorum pag. 176. Ioh. Schmidt in Schul. Predigten appendic. Chronolog. pag. 273. Quensted. de patriis illustr. virorum et alii. Obiit *Sleidanus* d. ult. Octobr. anno 1556. cum uis morbi eum labefactasset ita ut ne quidem trium filiarum uel admonitus reminisci posset. Quod ipsum quoque olim *Messalae Coruino* Oratori summo accidisse memoriae proditum est, sic, ut et nominis ipse sui obliuisceretur; et *Hermogeni Tarsensi* Rhetori clarissimo, in quem proinde

Antiochus Sophista: Ἐπεὶ γὰρ ἐν παντὶ ἔργον, ἐν δὲ γέγονε
πᾶσι. Plura de Sleidano dabit B. Seckendorff in Lutheranism.

§. XLI

Ad *FVLIVM VRSINVM* pergimus, qui nobili
quidem paterno genere natus, propinquis tamen suis mi-
nus gratus extitit, quod minus iusto concubitu natus esset.
45) Scripsit de familiis Romanorum, nec non de triclinio Roma-
norum, Commentarium, cui Petrus Ciacconus non pauca ad-
didit; emisit etiam animadversiones in Festi Pompeii librum
de uerborum significationibus, et in Latinos historicos notas; nec
non in illustrium et eruditorum uirorum imagines. 46) Diem
suum obiit 18. Iun. A. C. 1600. aetat. 70.

45) Erythraeus Pinacothec. I. p. 9. 46) Imagines hasce ex anti-
quis marmoribus numismatibus et Gemmis expressas, Theo-
dorus Gallaeus, Romae ex archetyptis delineauit, delineatas Ant-
verpiae Anno 1593. incidit, incisas denique ex officina Plan-
tiana Anno 1606. in quarto, prodire fecit, additus est in fine
Commentarius in has imagines Ioh. Fabri Bambergensis, Medi-
ci Romani, uid. A&E. Erudit. Supplem. p. 347.

§. XLII

Succedunt *SCALIGERI FRATRES*. Alter Cri-
ticus et Grammaticus acerrimus, Poeta excellens, et Philosophus
eruditissimus; Alter in Medicina Aesculapius; uterque illegitimo
Patre Iosepho, Riemero iudice, 47) natus. Sed praeter id, quod
Scaligeros duos Iosepho patre natos, in Genealogiis 48) eo-
rum non reperisse licuerit; Iosephum ipse solide macu-
lam hanc absterxisse credimus. Postquam enim idem
ferme Franciscum Sansouinum 49) obiecisset sibi intellexe-
rat: Dei bonitate, inquit, et maiorum meorum uirtute, generi
nostro semper suus constabit splendor, qui si nullus a natalibus es-
set, a patre meo, a me, ab aliis incipere posset, cum unusquisque
sit autor nobilitatis suae quoties ad priscorum uirorum ui-
tutes
se

se se componens, existimat eos maiores suos esse, nec ex quibus genitus, sed quem se ipse genuerit et formauerit, respicit.

- 47) Riemerus Diss. de fortuna spur. §. 60. 48) Vid. Nicol. Rittershus. in Anctuario Genealog. Illustrium aliquot fam. Tubing. Anno 1668. edit. qui a Benedicto ad Iosephum usque progreditur.
49) Sansonius in illustribus Italiae familiis. Vid. Iosephi Scaligeri Epist. I. p. 3. ubi etiam Pauli Aemilii Veronensis, mentionem facit, qui acta et annales Scaligerianae familiae in Norico natus, a Theodorico Scaligero ad avum usque suum Benedictum historiam Scaligerorum texerit.

§. XLIII

Subsequitur *GALILAEVS GALILAEI* Florentiae nobili ac ueteri prosapia, non tamen legitimo toro natus. 50) Celeberrimi Mathematici nomen per omnes Italiae, Hispaniae, Galliae, atque adeo totius Europae oras, obtinuit. Nec hoc mirum, cum *tubae* a se inuentae praefidio, tanquam curru inuectus per omnes illas religiones migrauerit. Condidit 51) is *Nuncium sidereum*, tractatum de proportionum instrumento a se inuento, et quod primo loco nominandum erat, *Systema Cosmicum*, in quo IV. Dialogis de duobus maximis Systematibus *Ptolemaico et Copernicano*, rationibus partis utriusque philosophicis differitur. Quia tamen in eo Copernicanae magis sententiae fauebat, quam sacrarum litterarum testimoniis, sanctorum Patrum consensui et fidei Catholicae ueritati contrariam Pontificii credebant, a quaesitoribus fidei Romam euocatus, palinodiam canere, ac coelum moueri, terram autem stare, palam asserere cogeatur. Tandem 84. annos natus, (quorum postremos *luminibus orbatus transegerat*) in uilla agri Florentini an. 1640. obiit.

- 50) Erythraeus Pinacoth. I. p. 297. 51) *Opera Galilaei* omnia iunctim prius Italice prodierunt Bolognae 1656. in 4to, sed *Systema*

ma Cosmicum ex Italico Latine redditum Matth. Berneggerus Prof. Argentorat. Londini Anno 1663. in 8vo edi curauit. Vid. *Wittenb. Diar. Biograph.* ad annum 1640. *Halleruord. Biblioth. Curios.* p. 97.

§. XLIV

Hunc excipit *FORTVNATVS SCACCHVS*, cuius mater a peste olim profuga, Equiti profuga, Equiti Iacobo Oliuerii Scaccho operas suas pro ancilla locauit. 51) Sed bonus ille conditor fecit insuper id, quod occasio suadebat, aetas hortabatur, libido cogebar. Itaque die quodam, fortasse plus potus mulierem compressit, ex eoque amplexu grauidam fecit. Natus inde postmodum Filius, cui *Ioh. Antonii Mariae* nomen imposuerunt, sed quod propitiam subinde habeat fortunam, illud cum *Fortunati* permutarunt. *Linguarum cognitioni* egregie sese tradidit, et Venetiis anno 1609. *sacrarum litterarum codicem in plures linguas a se conuersum* prodire fecit. Duo etiam concinnauit uolumina, de *sacris unctionibus*, unum *sacrorum eleochoisma-tum*, alterum *sacrorum arcanorum* titulo inscriptum. Patauii Hebraicas literas, Maceratae Theologiam professus, tandem annos prope septuaginta natus discessit.

51) *Erythraeus Pinacothec. II. p. 164. seqq.*

§. XLV

Iungimus ei *CAROLVM a SERVA*, Romae parentibus ex uenito concubitu natum, qui quod exacte Graeca intellexerit, et promissime Carmina pepigerit, laudibus ab Erythraeo 52) effertur.

52) *Pinacoth. I. p. 155.*

§. XLVI

Agmen denique claudat *ROBERTVS DUDLEIVS* Roberti Dudleyi Denbighii Comitis Leicestrensis filius, *(in Anglia pro notho habitus. 53)* Is insulam ad oram Americae, qua fluuius Oxinoque maria subit, in eius ostio detexit, et detestam Dudleianum appellauit. Auctor extitit *libri de Arcanis maris*, Florentiae anno 1646. editi; sed et primus pulueris Cornachini inuentor. Obiit an. 1650. aetat. 76.

53) Vid. *Aetia erudit.* an. 80. Mens. Iun. p. 270. conf. *Witt. Diar. Geograph.* ad an. 50. *Halleruord. Bibl. Curios.*

§. XLVII

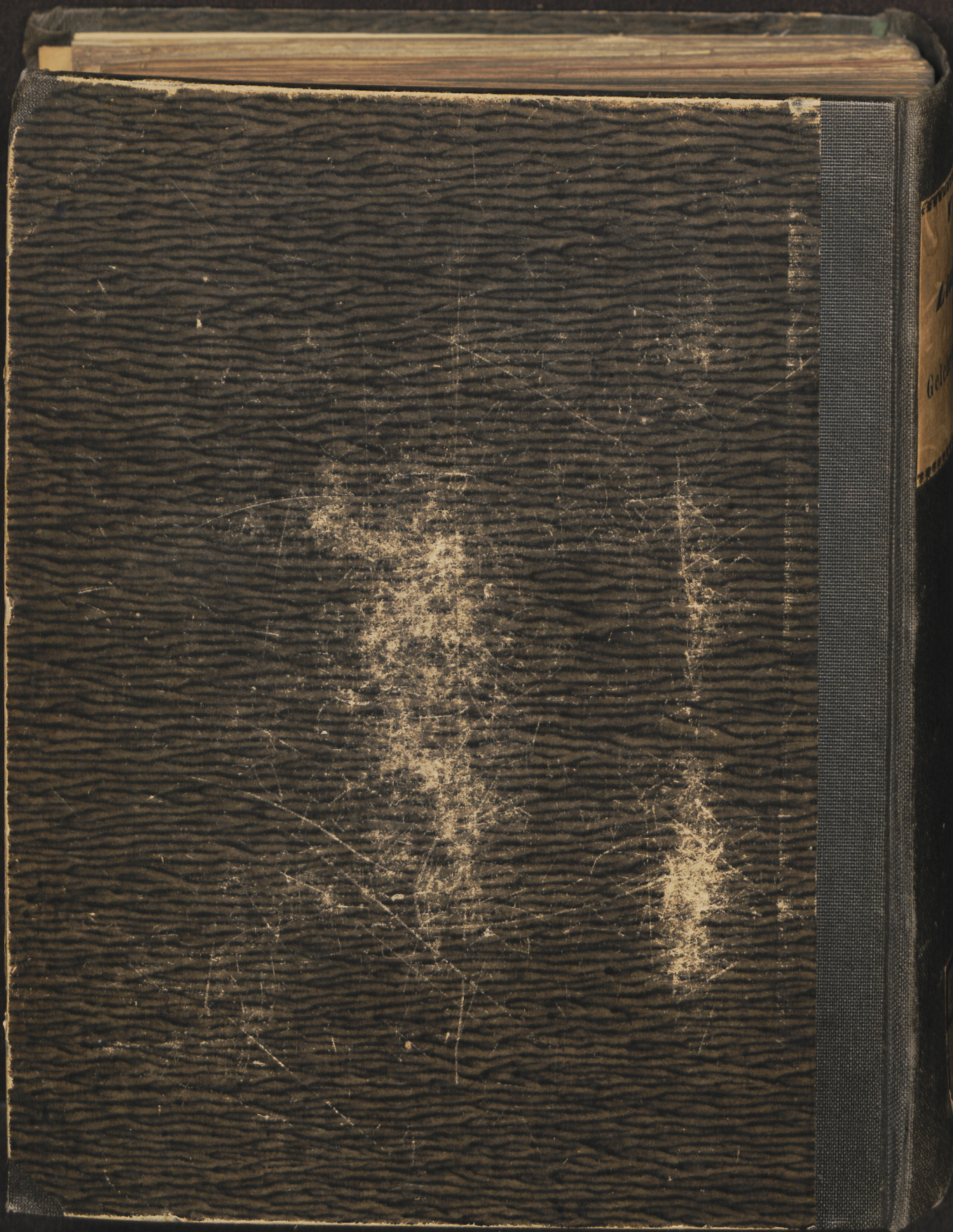
Et haec sunt, Lector Beneuole, quae iam in medium proferre iubuit. Benignum abs Te expectamus iudicium, et ubi errores forte deprehenderis, scias, iuuenes nos esse, qui meliora edocui, corrigi se lubentissime patiantur.

*& inveniatur scientia in mulieribus, sive de
tellectum id velint, sive quod verisimilius est,
nii acumine, qua tamen nulla audacior esset
hyperbole, convincere erroris ac temerarii a
bimus.*

XVI.

Illud interim, dum ad ipsum, quanquam
admodum exemplorum recensum altera Dissertat
bit, monendum superest, cum nequidem ad
que suæ arcana mulieres admittere velint suas
res, vix esse, cur magnum aut qualemcunq
eruditionis apparatus ab iisdem nobis promitt
postquam, quam alieno sit animo tota gens E
na externa & literatura Græca Latinaque non
verum etiam Philosophia addiscenda, satis sup
si a Lusitanis, hodie certe, discedas, uti vix r
inter eruditissimos cætera Judæos vel prima
pientiæ externæ rudimenta teneat, nemin
versato ignotum esse potest; magno quidem
versionis ac salutis impedimento & singulari,
vino justoque judicio, quo fieri solet, ut quæ
ipsos latine plerunque scribuntur, (non satis
hac ratione instar clausorum Librorum, ut pr
XXIX. II. 12. illis sint, quos nec evolvunt ac
queunt, multominus intelligunt aut in animu
longo majori suæ nationis dedecore, quippe q
olim toti terrarum orbi ad invenienda disciplina
creta & excolenda eadem præluxisse non post
rum Doctorum est sententia scriptis haud prole
quintmo ab ipsismet Judæis, quorum aliquis o
& disciplinam Paganorum **יניחו להם חכמי**
העברים

